

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

2^E JAARGANG

WOENSDAG 10 JANUARI 1917

No. 54

INHOUD

	Blz.
TWEE GROOTE DOODEN	21
De geld- en fondsenhandel in 1916	22
Het kolensyndicaat en de Duitse overheid	23
Economische voorlichting in het buitenland	25
Overzicht van de scheepvaart in 1916	25
Index-cijfers	27
REGERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED	27
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	28—37
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

WEEKBLAD ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

Het secretariaat van het weekblad is gevestigd te Rotterdam, Pieter de Hooghweg 122, telefoon no. 3000.
Bijdragen en mededeelingen, den inhoud betreffende, gelieve men te zenden aan het secretariaat.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland, f 10,—, buitenland en koloniën f 12,— per jaar. Losse nummers 25 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

Advertentiën f 0,35 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief.

Mededeelingen betreffende abonnementen en advertentiën richt men tot Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, Den Haag.

9 JANUARI 1917.

Op de Nederlandsche geldmarkt is het reeds in het vorige overzicht vermelde feit, dat aan de eischen voor de jaarswisseling voldaan was, verder merkbaar geworden. De daarvoor benodigde gelden kwamen weder vrij en ook uit couponbetalingen werden belangrijke bedragen aangeboden, zoodat de markt sedert maanden niet zoo goed van middelen was voorzien als gedurende de afgelopen week. Wissels waren dan ook zeer gezocht en de rente van particulier disconto liep terug van $4\frac{1}{4}$ tot $2\frac{3}{4}$ à 3 %. De prolongatie-rente daalde tot $3\frac{1}{2}$ %.

* * *

De positie van de Nederlandsche Bank is blijkens den laatsten weekstaat in overeenstemming met den ruimeren toestand van de geldmarkt. Wel is waar zijn de binnenlandsche wissels met f 5 miljoen vermeerderd, maar dat is geheel terug te brengen tot de behoefte van de Regeering. Daarentegen verminderten de beleeningen met 6 miljoen en vermeerderden de rekening-courant saldi van anderen met $11\frac{1}{2}$ miljoen; de omloop van de bankbiljetten verminderde dientengevolge met 7 miljoen. Daar boven-

dien de voorraad gouden munt met 3 miljoen vermeerderde, werd het beschikbaar metaalsaldo weder grooter.

* * *

De door den Staat der Nederlanden uitgeschreven leening is ten slotte nog overteekend geworden; er werd totaal ingeschreven voor een bedrag van f 143.019.500,—, waarvan preferent f 22.889.400,—.

* * *

De wisselmarkt was over het algemeen ongeanimeerd. De Entente-deviesen blijven vrijwel onveranderd op hetzelfde peil staan, de Centrale zijn daarentegen hoogst onzeker. De Oostenrijksche valuta werd ook beïnvloed door de berichten, dat in het vervolg van regeeringswege op den wisselhandel van banken zoowel als van particulieren een scherpere controle zal worden uitgeoefend. Het afwijzend antwoord der Entente doet voorloopig de door velen verwachte koersverheffing uitblijven, terwijl de legerorder van den Duitschen keizer er het zijne toe bijdroeg om te doen vermoeden, dat men nog ver van den vrede verwijderd is.

* * *

In Engeland werden voorbereidselen getroffen voor de derde oorlogsleening tot een onbeperkt bedrag. De uitgifte van schatkistbiljetten en wissels werd voorloopig gestaakt. De inschrijving wordt nu aangekondigd per 11 dezer, waarbij de obligatiën der laatste $4\frac{1}{2}$ % leening kunnen worden geconverteerd.

TWEE GROOTE DOODEN.

Zaterdag 6 Januari overleed te Amsterdam in den vroegen morgen mr. H. P. G. Quack; mr. N. P. van den Berg lag toen reeds bewusteloos en volgde hem juist tweemaal 24 uur later in den dood. Daarmede zijn twee groote figuren van ons land heengegaan, twee personen, die op zichzelf volkomen antipoden waren, tegenstellingen in uiterlijk, in gedachten, in optreden, en die toch als uitmuntende vrienden jarenlang tezamen hebben gewerkt in het belang van het algemeen.

„Professor” Quack, zoals hij bij voorkeur door velen nog werd genoemd, was steeds de idealist, die in een keurig verzorgden stijl, somwijlen zelfs zeer bloemrijk, zijn gedachten uitte en voor wien het zelf een genot was in mooie zinnen en mooie vergelijkingen zijn meeningen te uiten. Zijn voorkomen was vriendelijk, hij wilde tegenover een ieder vriendelijk optreden en had een groot medelijden met de misdeelden in de maatschappij.

Daartegenover stond de figuur van „mr. N. P.,” zoals hij in de wandeling dikwijls werd genoemd, als het ware uitgehouwen uit een stuk rots, een

grootte man, bonkig en frisch, een figuur voor Prof. Dupont om in enkele krachtige lijnen te schetsen. En zoo was ook het karakter van Mr. van den Berg. Hij was vast overtuigd van de idealen, die hij nastreefde, maar die idealen waren in karakter meest van practischen aard, hoezeer ook die forsche man dikwijls kon toonen eigenlijk ook een groot idealist te zijn.

Beide mannen hebben veel geschreven; de omvang van hun geschriften zal elkander niet veel ontloopen. Prof. Quack heeft echter een groot deel van zijn krachten geconcentreerd op het volbrengen van één groot standaardwerk „De Socialisten”, terwijl Mr. Van den Berg in een ongewoon groot aantal detailschriften telkens zijne meening uitte, als hij de noodzakelijkheid daarvan gevoelde.

De heer van den Berg ging naar Indië als een beambte van de Handel-Maatschappij, ontwikkelde zich daar in praktische richting, maar toonde als autodidact tegelijk zoo grooten wetenschappelijken zin, dat volkomen terecht in 1875 hem het eeredoctoraat door de Universiteit van Leiden werd verleend.

Merkwaardig, dat aan twee presidenten der Nederlandsche Bank, mr. N. G. Pierson en mr. N. P. van den Berg, beiden zonder academische opleiding, de groote onderscheiding te beurt viel, door de toekenning van een eeredoctoraat, den meestertitel te verwerven.

Mr. Quack is van den aanvang opgevoed in de wetenschappelijke lijn en heeft reeds als student de eigenschappen getoond, waardoor hij later op wetenschappelijk en maatschappelijk gebied zoo zou uitblinken.

23 Jaar hebben deze beide figuren naast elkander gewerkt om de Nederlandsche Bank te besturen en het geldwezen in Nederland in de goede banen te houden; de bloei van die instelling met de gelukkige geld- en muntpolitiek van Nederland kunnen het best bewijzen in welke mate zij hun plicht tegenover de gemeenschap hebben volbracht.

De groote massa is zoo dikwijls geneigd aan te nemen, dat het bekleeden van een hooge functie aan een lichaam als de Nederlandsche Bank gouden schatten oplevert aan die functionarissen; hier hebben wij twee voorbeelden van mannen, die mede moesten waken voor den grootsten geldschat in Nederland, doch hun persoonlijk voordeel daarbij nimmer hebben gezocht en dan ook uit de waarneming dier betrekking nimmer fortuin hebben gemaakt. Boven alles stond bij hen het groote ideaal om de gemeenschap in dezen hoogen werkkring te dienen. Zooals zij zoolang te zamen door het leven gegaan zijn en steeds de beste vrienden zijn gebleven, ook toen de oudere in jaren, tegelijk de jongere in dienstjaren, tot het presidentschap werd geropen, zoo heeft de onverbidde lijke dood hen ook beiden op eenzelfde tijd weggerukt, toen hun lichaamskrachten zoozeer begonnen te verminderen, dat hun bestaan een slooping van het lichaam dreigde te worden. Hun beider taak voor het leven was afgedaan. Wat zij mede tot stand hebben gebracht, blijft echter een fundament voor de toekomst.

G. V.

DE GELD- EN FONDSENHANDEL IN 1916.

De heer S. P. van Eeghen, voorzitter der Kamer van Koophandel en Fabrieken te Amsterdam, heeft in de bijeenkomst der Kamer van 5 Januari jl. zijne gewone rede uitgesproken over den toestand van scheepvaart, handel en nijverheid in het afgelopen jaar. De algemeene beschouwingen door den heer Van Eeghen aan den geld- en fondsenhandel gewijd, mogen hier een plaats vinden:

„De toestand van economische afzondering, waarin ook in het afgelopen jaar ons land tengevolge van den oorlog wederom verkeerde, heeft stimuleerend gewerkt op de Nederlandsche nijverheid, die gelegenheid kreeg, ja gedwongen werd, vele artikelen te leveren, welke

vroeger geheel of grotendeels uit het buitenland werden betrokken. Het is als 't ware een tijdperk van krasse protectie van onze inlandsche nijverheid geweest met alle gevolgen daarvan, welke steeds door de vrijhandelaars zijn voorspeld. Er zijn groote winsten gemaakt door vele nijverheids-inrichtingen en de prijzen, welke het publiek moest betalen zijn eveneens zeer hoog geweest. Ik wil hiermede niet zeggen, dat die hooge prijzen uitsluitend een gevolg zijn geweest van de winsten door de nijverheid behaald, want het is maar al te waar, dat de prijzen van de grondstoffen der nijverheid ook tot vaak fabelachtige hoogte zijn gestegen, doch niet alle voorraden van grondstoffen in het bezit der fabrikanten, waren tot hooge prijzen ingekocht, althans niet tot zoodanige welke in verhouding stonden tot de verkoopprijzen der afgewerkte producten. In het bijzonder geldt dit voor de landbouw-nijverheid, die weliswaar ook verhoogde prijzen van meststoffen en veevoeder heeft gekend, doch overigens een interessant beeld heeft gegeven van wat protectie d.w.z. vermindering van invoer van buiten, voor gevolgen heeft voor den consument.

„De groote ruimte van geld heeft ten gevolge gehad, dat het geldbeleggende publiek zich met graagte wierp op nagenoeg alle emissies, welke werden aangeboden. Alle geldbehoevende lichamen, hetzij Staat of Gemeenten, handelsvennootschappen, nijverheids-ondernemingen van allerlei aard of wie ook, maakten van de gunstige gelegenheid gebruik zich van kapitaal te voorzien. Voor een deel lag de noodzakelijkheid hiervan in het feit, dat dezelfde omzet slechts met behulp van veel meer kapitaal kon worden bereikt, omdat de grondstoffen zooveel duurder waren; anderdeels in den wensch om in het tijdperk van groote bedrijvigheid, hetwelk algemeen verwacht werd, zoodra de oorlog zal zijn geëindigd, gereed te zijn om zoowel aan de nationale, als aan de internationale concurrentie met succes het hoofd te kunnen bieden. Ook de bankinstellingen maakten op ruime schaal van de aangeboden gelegenheid gebruik en wanneer een steeds terugkomende motiveering, waarmee de banken hunne zaken uitbreidden, nl. dat de toenemende bedrijvigheid uitbreiding van kapitaal noodzakelijk maakt, eenigszins als maatstaf kan worden genomen voor den toestand van handel en nijverheid, dan kan hieruit geen andere conclusie worden getrokken, dan dat die toestand ongetwijfeld een is van groote activiteit en voorspoed. De vraag kan echter worden gesteld of, wanneer de toestand wederom meer normaal zal zijn geworden, d.w.z. wanneer het internationale verkeer weer hersteld zal zijn, het nieuwe kleed wellicht niet zal blijken ietwat te ruim te zijn aangemeten. Opmerkenswaardig te dezen opzichte is ook de toenemende concentratie van het grootbankbedrijf hier te lande.

„Tengevolge van verschillende, hierboven vermelde omstandigheden, is gedurende het afgelopen jaar de rente-standaard voor eerste klas beleggingswaarden langzaam doch zeker gedaald. De Staat der Nederlanden, die in het jaar 1915 tegen 5 pCt. had moeten leenen, kon met groot succes in het afgelopen jaar eene 4½ pCt. leening plaatsen. De aangeboden f 125.000.000.— dezer leening werden zeer ruim volteekend: inzonderheid was het van groot belang, dat van de f 185.000.000.— waarvoor ingeschreven werd, voor een bedrag van f 84.000.000.— recht van voorkeur werd gevraagd. Ook de Indische Regeering deed een beroep op de geldmarkt en wel voor een bedrag van f 80.000.000.— 5 pCt. obligatiën. De uitgifte was een groot succes: de inschrijving bedroeg in Nederland en Indië tezamen ongeveer f 145.000.000.—. Aan het einde des jaars kon het 4 pCt. type voor de Nederlandsche leening van 125 millioen gulden worden vastgesteld. De oude 4 pCt. leeningen van Provinciën, Gemeenten en groote Spoorweg-Maatschappijen konden dientengevolge een belangrijk koers-avans vertoonen. „Allé goede industriële waarden vertoonden eveneens grooten koersvoortgang. De aandelen der

Stoomvaart-Maatschappijen namen hierbij een eerste plaats in. De buitengewoon hooge vrachten, welke konden worden bedongen en de verwachting, dat na den oorlog nog geruimen tijd hooge vrachten regel zullen zijn, waren hiervan de voornaamste oorzaak, terwijl de enkele gevallen, waarin schepen werden getorpedeerd, weliswaar steeds een oogenblik een schrik te weeg brachten, een schrik, die echter spoedig weer vergeten was.

„Ook de buitengewone voorspoed, welke onze Ned-Indische landbouw-nijverheid ondervond, bracht niet weinig bij tot den voorspoed, die in vele kringen kon worden geconstateerd. In de eerste plaats betrof dit natuurlijk de zoo belangrijke suiker-nijverheid, doch ook rubber-aandeelen en thee-aandeelen konden mede profiteeren. Weliswaar werd de verscheping der producten uit onze Indische bezittingen hoe langer hoe moeilijker, doch de hoeveelheden, welke verkocht konden worden, brachten dusdanig bevredigende prijzen op, dat de financiële uitkomsten per saldo toch meestal zeer gunstig waren. Betere oogst-resultaten brachten hiertoe ook het hunne bij.

„Eene uitzondering maakten de tabaks-aandeelen, Weliswaar was aanvankelijk de stemming hiervoor ook zeer vast, voornamelijk, omdat de mindere qualiteiten van het product tot ongekend hooge prijzen konden worden verkocht, doch over het algemeen was door de slechte hoedanigheid van den oogst 1914—1915 en het in den loop des jaars verschenen verbod van tabaks-invoer in Duitschland, de stemming niet gunstig, zoodat voor de hooggeprijsde aandeelen het behaalde avans voor het grootste gedeelte wederom verloren ging. Het meest profiteerden nog de laaggeprijsde aandeelen, omdat die een groot percentage mindere kwaliteit tabak hadden, welke, zooals boven gezegd, tot buitengewoon hooge prijzen kon worden verkocht.”

„De Amerikaansche fondsenmarkt, die al in het jaar 1915 zooveel had bijgedragen tot het oplossen van de financiële crisis, zette in het afgelopen jaar hare opwaartsche beweging voort. Inzonderheid waren het de industriële aandeelen, welke hierbij op den voorgrond traden en wel de industriële aandeelen, die door de oorlog-leveranties aan de Geallieerde groote winsten konden maken. De spoorwegmarkt vertoonde in mindere mate koersavans, doch het is van groot belang, dat de toestand van vele Spoorweg Maatschappijen, die in de voorafgaande jaren zooveel schade hadden geleden door geringe ontvangsten en grootere onkosten, door veel betere ontvangsten hare positie krachtig versterkten. De buitengewoon hooge prijzen, welke de Amerikaansche oogsten konden bedingen, versterkten in niet geringe mate de koopkracht van het Amerikaansche volk en zooals vanzelf spreekt, profiteerden alle transport-ondernemingen hiervan. Bijzondere vermelding verdient hierbij de Marine Trust. De groote kapitaals-verwatering dezer onderneming en de zware rentelasten, waaraan zij moet voldoen, had deze groote scheepvaart-combinatie aan den rand van het verderf gebracht op het oogenblik, dat de oorlog uitbrak. Door den oorlog veranderde echter alles en konden winsten gemaakt worden, welke een totalen ommekeer in den financiële toestand teweeg brachten. Eene reorganisatie kon worden doorgevoerd, waarbij een groot gedeelte van de uitstaande obligatieschuld kon worden afbetaald, zoodat de onderneming op een financiële soliedere basis kon worden gesteld dan vroeger het geval was. In verband hiermee konden de preferente aandeelen van 70 tot ongeveer 120 pCt. stijgen en de gewone aandeelen van 19 tot boven de 50 pCt. Het laatste deel des jaars vertoonde echter een reactie.

„Een eigenaardige omstandigheid, de markt van Amerikaansche waarden betreffende, dient hier nog te worden gemeld: tengevolge n.l. van de bepaling, dat buitenlandsche waarden van nieuw zegel voorzien, ter beurze niet leverbaar waren, konden slechts Ameri-

kaansche waarden uitgevoerd worden, doch niet ingevoerd. Het gevolg hiervan was, dat de koersen ter beurze zich dikwerf in sterke mate boven New Yorksche pariteit verhieven. Immers kon de arbitrage niet regulerend optreden. Ik meen, dat dit zeer te betreuren was, omdat door die sterke en plotselinge koersverheffing de speculatiezucht dikwerf maar al te zeer werd aangewakkerd en de veel te hooge koersen ongetwijfeld later tot groote teleurstellingen en verliezen aanleiding zullen geven.

HET KOLENSYNDICAAT EN DE DUITSCHE OVERHEID.

Op 15 October jl. is het Rheinisch-Westfälische Kohlsyndicaat voor vijf jaren hernieuwd. De vraagstukken waar men voor stond waren uiterst ingewikkeld, de onderhandelingen moeilijk. Het resultaat werd eerst bereikt op den laatsten dag van den door de Regeering gestelden termijn, wilde niet het dreigende dwang-syndicaat in werking treden. De vertraging der onderhandelingen vond voornamelijk hierin oorzaak, dat men thans, indien eenigszins mogelijk, wenschte te bereiken, dat alle steenkoolproducenten in het syndicaat intraden, waardoor dit in het West-duitsche industriegebied een volstrekt monopolie zou verkrijgen. Het doel is bereikt, echter niet dan na concessies van beteekenis aan de vroegere buitenstaanders. Een ander punt, van oudsher een strijdpunt, was de verhouding tusschen de leden, welke uitsluitend het mijnbedrijf uitoefenen en die welke tevens hoogoven- en staalinstallaties bezitten en dientengevolge een deel, soms een zeer groot deel, van hun steenkool- en cokesproductie zelf verbruiken. De hoofdvraag of het eigen verbruik al of niet tot het toegedeelde contingent kan worden gerekend, is thans opgelost op een, naar het schijnt, ook voor de uitsluitende mijnbedrijven bevredigende wijze. Niet minder belang had de vraag, hoe het syndicaat zich tegenover den handel verhouden zou, belang vooral, nu in de productie een volstrekt monopolie werd nagestreefd. Het syndicaat raakte ook hier de rijkspolitiek, aangezien de Rijksregeering in Juni van het afgelopen jaar ertoe was overgegaan openbare Kohlenhandelsgesellschaften in het leven te roepen, een van de talrijke voorbeelden van ingrijpen van de Duitse overheid in de tot dusver door tusschenkomst van den vrijen groot- en kleinhandel plaats hebbende distributie aan den consument. Het resultaat is hier volledig bereikt. De openbare Kohlenhandelsgesellschaften zullen zich in zekeren zin bij het syndicaat aansluiten, terwijl op de contracten van zeer langen duur, waaraan enkele der opgenomen buitenstaanders gehouden waren, iets gevonden is. Binnen afzienbaren tijd zal dan ook de steenkolenhandel binnen het bereik van het syndicaat volstrekt zijn gemonopoliseerd.

Dat de loop der onderhandelingen met spanning werd gevolgd, laat zich begrijpen. Het kolensyndicaat is het machtigste onder de groote particuliere monopolies en tevens het belangrijkste, aangezien het een van de in vrijwel geen enkel bedrijf te missen grondstoffen beheerscht. Het kolensyndicaat is in zekeren zin de basis, waarop alle monopolievorming op het gebied der ijzer- en staalproductie gegrondvest is. In kolensyndicaat en Stahlwerksverband spelen de groote „gemengde” bedrijven — zooals men de ondernemingen, die tegelijk het mijnbedrijf beoefenen en ijzer- en staalwerken bezitten, pleegt te noemen — een hoofdrol, de prijspolitiek van het kolensyndicaat is een van de voornaamste wapenen dezer gemengde bedrijven in hun concurrentie-strijd tegen de ijzer- en staalwerken, die hun steenkool niet zelf produceeren. En aan het groote Stahlwerksverband sluiten zich weder tal van andere kartellen en afspraken aan, op partieel gebied of ten opzichte van speciale producten, wier aantal en beteekenis gedurende den oorlog nog zeer sterk is toegenomen. Dat onder meer ook de buitenlandsche afzet

der ijzer- en staalproducten in één hand is gebracht, ervaren wij thans hier te lande maar al te zeer.

Hernieuwing van den grondslag, waarop dit gansche hechte gebouw van coalities en nog eens coalities is opgetrokken, moest dus wel in alle kringen de aandacht trekken. Er kwam nog een speciale reden bij. Reeds voor den oorlog werd de vraag gesteld, hoe behoort de gemeenschap, de staat dus, zich tegenover dergelijke monopolies te gedragen. Moet hij lijdelijk toezien of moet de uitschakeling der vrije concurrentie met de daardoor geschapen macht over product en vraagprijs leiden tot ingrijpen, althans tot mogelijkheid van ingrijpen? De oorlog heeft deze vraag, die tot dusver in hoofdzaak theoretisch belang had, op het voorste plan gebracht en gemaakt tot een van de voornaamste vraagstukken van de economische politiek van den staat. De ontzaglijke en met de schaarschte toenemende beteekenis van de beschikbaarstelling en richtig-economische verdeling van grondstoffen in het algemeen, de ontzaglijke toeneming in omvang en macht van de bedrijfsconcentratie op zoo velerlei gebied en daarnevens, wat speciaal het mijnbedrijf en de zwaarindustrie betreft, het voor ieder duidelijke nationale belang, dat beiden in dezen tijd dienen, moesten wel hiertoe leiden.

Sedert het begin van den oorlog heeft de Rijksregering op dit gebied al heel wat stappen gezet. Waar een tekort aan grondstof dreigde of distributie van het product wenschelijk was, heeft zij ingegrepen en, hetzij door de oprichting te bevorderen van organisaties op „gemeinnütlichen” grondslag, waarvan de Kriegsgetreidegesellschaft welhaast het klassieke voorbeeld is geworden, hetzij door van bestaande organisaties gebruik te maken, een regeling in het leven te roepen, gebaseerd op samenwerking van overheid en belanghebbenden. Ten opzichte van de steenkolenvoorziening heeft de regering zich ertoe beperkt in nauw persoonlijk contact te treden met het syndicaat, waardoor over alle belangrijke beslissingen overleg gewaarsborgd is, terwijl het voortbestaan der organisatie kwam vast te staan door de in 1915 door den Bondsraad getroffen regeling betreffende de invoering van een dwangsyndicaat, wanneer partijen over de verlenging niet tot overeenstemming konden komen. Was hiermede voor den tijd van den oorlog de toestand geregeld, het laat zich begrijpen, dat toen de verlenging van het syndicaat aan de orde was, velen in den lande het zouden hebben toegejuicht indien tegelijk eene principieele beslissing was genomen ten opzichte van de vraag, welken invloed de staat — d.i. dus het rijksgesag — in de toekomst op het syndicaat en deszelfs gestie zou kunnen uitoefenen.

Naast het rijk was ook de Pruisische staat, en zelfs in hooge mate, in de zaak betrokken. Zonder zijne medewerking was de verlenging zelfs volstrekt onmogelijk. De geweldig gestegen productie der Pruisische staatsmijnen in Westfalen maakt, dat de toestand een geheel andere was dan bij de vorige hernieuwing. Zelfs kon thans de staat zich eene bijzondere positie bedingen, welke tot uiting komt in de bevoegdheid ten allen tijde uit het syndicaat te treden en in het veto-recht, dat de staat zich ten opzichte van de prijsbepaling in verschillende gevallen heeft voorbehouden. Onder deze omstandigheden lag het tevens voor de hand, dat getracht werd voor de participatie van den staat aan de Hibernia-mijn een oplossing te vinden.

De Hibernia-geschiedenis dwingt tot een korten terugblik. In het najaar van 1904 werden op de beurs van onbekende zijde op groote schaal en zonder dat de koersstijging eenige vermindering van den kooplust ten gevolge had, aandelen der Hibernia opgekocht. Weldra bleek, dat de onbekende de Pruisische staat was, die door het in het bezit krijgen der Hibernia-combinatie zijn positie in de Westfaalsche kolennijverheid en in het syndicaat wilde bevestigen. Zoo spoedig dit bekend werd, stelde de tegenpartij zich te weer. De belanghebbenden bij het particuliere mijnbedrijf, ge-

rugsteund door vijf van de grootste Berlijnsche bankinstellingen (Bleichröder, Handelsgesellschaft, Darmstädter Bank, Deutsche Bank, Disconto-Gesellschaft) gingen ook hunnerzijds ertoe over hun aandeelenbezit in de Hibernia zooveel mogelijk te vergrooten. Met spanning werd de uitslag van dezen merkwaardigen strijd tegemoet gezien. Het resultaat is geweest, dat de staat toenmaals het onderspit heeft gedolven. Immers op de in begin 1915 gehouden aandeelhoudersvergadering, waar de „Verstaatlichung” der Hibernia aan de orde zou worden gesteld, bleek, dat de Pruisische staat van de 60 miljoen aandelen der Hibernia slechts 27,5 miljoen in zijn bezit had. De meerderheid stichtte hierop naar het bekende recept een nieuwe vennootschap, de „Herne G. m. b. H.” met een klein, uitsluitend aan de deelnemers in handen gegeven stemgerechtigd eigen kapitaal, aan welke vennootschap de aandelen der Hibernia in handen werden gegeven, terwijl door de uitgifte van obligaties getracht werd het vastgelegde kapitaal althans ten deele weder in handen te krijgen.

Sedertdien zijn 12 jaar verlopen en het oude antagonisme is grotendeels verdwenen. De vrees voor den staat-mijnexploitant is bij het particulier bedrijf zeer verminderd, vooral sedert bleek, dat de Pruisische fiscus, die er verre vandaan is de laagste productiekosten te hebben, al evenzeer op goede financiële resultaten uit is als zij zelve. Bovendien zijn de belanghebbenden hun tegen hoogen prijs gekocht aandelenbezit, waarop zij betrekkelijk geringe inkomsten hebben genoten, reeds lang moede. Over den prijs, waarvoor de staat de aandelen zou overnemen, is lang onderhandeld. Mijnwaarden staan thans, ook in Duitschland, door de oorlogsconjunctuur belangrijk hooger dan enkele jaren geleden, zoodat van verschillende zijden is opgemerkt, dat het thans voor aankoop door den staat, tenzij een lage prijs te bedingen ware, niet de gunstigste tijd is, vooral niet, waar de staat bovendien zelf het benodigde geld slechts op bezwarende voorwaarden kan krijgen.

Thans is enkele weken geleden bij het Pruisische Abgeordnetenhaus het regeeringsvoorstel ingediend om tot aankoop der resterende aandelen over te gaan tegen den koers van 250 pCt. De aankoop wordt gemotiveerd hoofdzakelijk op dezelfde motieven, die gehoord worden van hen, die een ingrijpen der rijksregering in het syndicaat voorstaan. Aangeeteekend wordt, dat de gemiddelde aankoopprijs in 1904—1905 bedroeg 254,58 pCt.

De aankoop op den prijs van 250 pCt. wordt over het algemeen commercieel voor den staat niet voordelig geacht, een vraag, die wij hier verder onbesproken kunnen laten. Het voorstel der Pruisische regering tot aankoop der Hibernia-aandelen heeft echter aanleiding gegeven, dat wederom, gelijk enkele maanden geleden, de vraag aan de orde is gesteld of dit wel de juiste weg is. Of niet in plaats dat de Pruisische fiscus zich voor meer dan 80 miljoen een ietwat grooter aandeel in het syndicaat koopt, de oplossing deze moest zijn, dat de Rijksregering zich op de boven reeds aangeduide wijze een grooter zeggenschap in de leiding van het syndicaat verzekert. De Frkf.-Ztg. geeft zelfs reeds een geheel schema, waarnaar het syndicaat haars inziens moet worden omgevormd. Wij geven de beschouwingen van het blad hier onverkort weder, uiterst merkwaardig symptoom als zij zijn voor de mate waarin „das staatliche Denken” in deze tijden in Duitschland is doorgedrongen.

De Frankfurter stelt voor „das Kohlenyndikat, das heute eine reine Produzenten-Organisation ist, nach dem Muster der Reichsgetreidegesellschaft in eine gemeinwirtschaftliche Organisation umzubauen, bei der neben den Produzenten (zu denen dann anders als jetzt auch die Arbeiter zu gehören hätten) auch die Kohlenverbraucher sitzen müssten, repräsentiert durch Wortführer der verarbeitenden Industrien, der Eisenbahnen und der Schifffahrt, der Kommunen als

der Hauptverbrauchscentrën, der Landwirtschapt und des fachkundigen Handels, und bei der dann neben Produzenten und Konsumenten gleichbegerichte Vertreter des Reichs zur Wahrung der Allgemeininteressen ihren Platz nehmen müssten. Alles das, was die Stärke des privaten Unternehmertums ausmacht, die unbürokratische, auf Selbstkostenverbilligung bedachte Leitung der Bergwerksbetriebe ebenso wie die kaufmännisch geschickte und alle Chancen des Weltmarktes ausnuttende Leitung des Kohlenverkaufs, könnten bei einem solchen Umbau des Kohlen-Syndikates onverändert erhalten bleiben. Aber erreicht wäre, dass die Festsetzung der Inlandpreise, die innere Konstruktion des Syndikates und die anderen Massnahmen der Syndikatsleitung, die aufs tiefste in alle Verhältnisse der Volkswirtschaft einschneiden, nicht mehr ausschliesslich und einseitig von einem Produzenten-Monopol dekretiert würden, sondern dass sie von der Vereinbarung aller beteiligten Schichten abhängig wären, von einer Vereinbarung der Produzenten, der Verbraucher und des Gesamtverbandes des Reiches."

De ontzaglijke toeneming der monopolievorming in Deutschland maakt daar te lande het vraagstuk hoe de overheid zich hiertegenover gedragen moet, van de grootste beteekenis. Ook hier te lande behoort evenwel alles, wat met deze monopolievorming samenhangt, nauwlettend te worden gadeslagen.

Het heeft toch allen schijn, dat, wat ook op handelspolitiekgebied uit dezen oorlog moge voortvloeien, de veranderingen in de organisatie van het Deutsche bedrijfswezen, die zich voortdurend duidelijker gaan afteekenen, voor ons land in de toekomst van de grootste beteekenis zullen blijken te zijn.

ECONOMISCHE VOORLICHTING IN HET BUITENLAND.

Het desbetreffende bij de Staten-Generaal ingediende wetsontwerp mocht helaas slechts een koele en critische ontvangst hebben van de zijde van onze Volkvertegenwoordiging.

Hoezeer allerwege in het buitenland de noodzakelijkheid gevoeld wordt van voorbereiding, ten einde op de hoogte te zijn wanneer de handel weer onbelemmerd kan plaats vinden, moge o. a. blijken uit hetgeen „Shipbuilding and Shipping Record" schrijft onder den titel: „Foreign Trade after the War".

„De „Federation of British Industries", waarvan de heer F. Dudley Docker, C. B., president en Sir W. P. Peat, voorzitter van den Raad van Beheer is, die reeds menig belangrijk advies uitgebracht heeft, overwoog de omstandigheden, welke den Britschen handel met het buitenland bij het sluiten van den vrede zullen beïnvloeden en de voorzorgsmaatregelen noodig om den nieuwen toestand voor te bereiden.

„Zij wijst de Regeering op de absolute noodzakelijkheid van een grondige reorganisatie van de Departementen en diensten belast met de bevordering van den buitenlandschen handel en met de verzameling en verspreiding van buitenlandsche handelsinlichtingen.

„Zij stelt in het licht, dat het eerstnoodzakelijke in elk gezond systeem van organisatie op groote schaal is de voorziening in een actieve, krachtige en homogene centrale controle, die naar hare meening alleen kan verkregen worden door de centralisatie van de geheele verantwoordelijkheid voor de aanstelling en promotie van het personeel van dezen dienst en de aanwijzing zijner taak, in de hand van één enkel departement, dat in zoo nauw mogelijke aanraking is met de industriële en handelskringen; verantwoordelijk is voor de publicatie van de verzamelde gegevens en zich op de hoogte moet stellen van de wenschen en verlangens met betrekking tot den buitenlandschen handel. A.

OVERZICHT VAN DE SCHEEPVAART IN 1916.

Het afgelopen jaar heeft voor de scheepvaart, meer nog dan 1915, in het teeken van den oorlog gestaan. Nijpend gebrek aan laadruimte, waarvan de oorzaken nauwelijks in herinnering behoeven te worden gebracht, beheerschte in toenemende mate den toestand.

Nog steeds en voor een steeds grooter deel wordt door de Entente-landen op de eigen handelsvloot voor oorlogsdoeleinden beslag gelegd; nog steeds blijven de Duitse en Oostenrijksche schepen in eigen en neutrale havens werkloos liggen. Door oorlogsgeweld werd in het afgelopen jaar ongeveer 5 pCt. van de tonnenmaat der geheele handelsvloot (8½ pCt. sedert het begin van den oorlog) vernietigd; de nieuwe aanbouw, onder den druk van de eischen der oorlogsvloten, was, hoe ook overigens geprikkeld, niet bij machte de aldus en door de gewone zeeongevallen ontstane leemten aan te vullen. Voorts bleven de Dardanellen en Russische Oostzee-havens gesloten en moest de aanvoer van granen uitsluitend van Noord- en Zuid-Amerika, Australië en Engelsch-Indië geschieden, hetgeen door den langeren reisduur, vermeerderd met het toenemend oponthoud in de loshavens, de beschikbare scheepsruimte nog verder verminderde.

Het onvermijdelijk gevolg van dit alles was, dat vrachten voortdurend stegen, hetgeen in verscheidene landen aanleiding tot regeeringsingrijpen gaf. Zoo kwam in Brittanië de aanvoer van erts, salpeter, enz. in handen van het Ministerie van Minutie, voor kolen naar de Entente landen werden maximum vrachten vastgesteld, de aanvoer van tarwe voor de geallieerden werd door een regeeringscomité geregeld, alles tot sterk verminderde vrachten. Britsche reeders hadden de lagere vrachten aan te nemen, indien zij wilden voorkomen, dat hunne schepen opgevorderd werden en neutrale reeders werden gedwongen door de door het kolencomité inmiddels uitgevaardigde bepaling, dat bunkercolen alleen aan die schepen verstrekt zouden worden, welke terug op de Entente-landen bevracht werden. Voorts werden, teneinde de beschikking over meer ruimte te verkrijgen, uitvoervergunningen voor kolen naar neutrale landen sterk ingekrompen. Ten slotte werd in het eind van het jaar een scheepvaart-controleur benoemd, waardoor de geheele Britsche vloot in zekeren zin door den Staat tijdelijk genaast zal worden. Ook in Nederland greep de regeering in door te bepalen, dat schepen naar het buitenland niet verkocht mochten worden, en dat schepen niet zonder vergunning mochten uitvaren. Aan die vergunning kon de Regeering bijzondere voorwaarden verbinden betreffende te vervoeren lading, enz. Op het oogenblik is een wetsontwerp in behandeling, hetwelk ten doel heeft de Regeering de macht te geven beslag te leggen op schepen, indien zij met de reeders over de voorwaarden niet tot overeenstemming kan komen.

Britsche reederijen maakten over het geheel genomen goede zaken; vrachtaartmaatschappijen en lijners keerden in den loop van het jaar onderscheidenlijk gemiddeld ca. 18½ pCt. en 12 pCt. dividend uit na bijzonder groote afschrijvingen, en na betaling van buitengewoon hooge belastingen. Verkoop van schepen naar het buitenland werd verboden; voor den verkoop aan in Brittanje wonende onderdanen, wisselden scheepsprizen af van ca. f 200.— tot f 300.— per ton draagvermogen voor groote nieuwe vrachtbooten en tot f 400.— voor kleinere vrachtschepen. Thans worden geen vaartuigen meer verkocht, omdat gevreesd wordt, dat de nieuwe scheepscontroleur alle schepen zal opeischen tot z.g. „blue book rates", welke belangrijk lager zijn dan de tot dusver te bedingen vrachten. Aanbouw was geringer dan in normale jaren, omdat de werven door Admiraliteitswerk overvoerd waren en ook omdat tal van gewone arbeiders aan het front en aanvoer van materiaal onvoldoende was. Verwacht

wordt, dat de scheepscontroleur in het bijzonder zal trachten aanbouw en het afmaken van op stapel staande schepen te bevorderen en maatregelen zal nemen om vlugge lossing mogelijk te maken. Door torpedeering en mijnen werd sedert 4 Augustus 1914 ca. 2.250.000 bruto register ton (11 pCt. van de geheele vloot) verloren, waarvan ongeveer de helft in het afgelopen jaar.

In Frankrijk vertoonde de toestand ongeveer hetzelfde beeld als in Engeland. Aanbouw vond slechts zeer weinig plaats door de boven aangegeven oorzaken. Gepoogd wordt de vloot uit te breiden door staatshulp; een wetsontwerp is aangenomen, waardoor 250 miljoen francs ter beschikking gesteld wordt van reederijen voor aanschaffing en aanbouw van schepen. Door duikbooten en mijnen werden sedert het uitbreken der vijandelijkheden ca. 320.000 bruto reg. ton (ca. 12 pCt. van de geheele vloot) verloren.

Grieksche reeders konden steeds maximum vrachten bedingen. Enkele weken was er stilstand, daar het Gouvernement schepen opkommandeerde voor graanvervoer, en in het eind van het jaar werd de geheele scheepvaart stopgezet, tengevolge van de bekende politieke verwickelingen. Over het algemeen hebben de reeders echter zeer goede zaken gedaan. Vernietigd werd ca. 10½ pCt. der tonnenmaat, waarvan c. 8¾ pCt. in 1916.

Noorsche reeders bereikten over het geheel genomen buitengewoon gunstige resultaten. Voor in den loop van het jaar opgerichte reederijen, welke schepen tot fancy prijzen kochten, was de toestand echter niet zoo gunstig, omdat de winsten van geruimen tijd noodig normale cijfers; bij de vredesgeruchten moeten dan ook de aandeelen van een aantal nieuw opgerichte maatschappijen gedeukeld zijn, waardoor een aantal speculanten faillleerde. De Regeering schijnt het gevaar van aankoop van oude vaartuigen tot prijzen, welke in enkele gevallen het achtvoudige van voor den oorlog bereikten, ingezien te hebben; zij bepaalde daarom, dat schepen meer dan 20 jaar oud, niet onder Noorsche vlag gebracht mochten worden. Door mijnen en torpedo's werd in 1916 ca. 9½ pCt. van de tonnenmaat vernietigd, hetgeen het totaal verlies door deze oorzaken brengt op ca. 13 pCt. De onderlinge verplichte verzekering zag zich door de groote verliezen genoodzaakt de molestpremies aanzienlijk te verhoogen en beperkende bepalingen betreffende de vaart in het leven te roepen. Daardoor werd de bevrachting van Engeland gedurende eenigen tijd stopgezet.

De andere Skandinavische reederijen werkten over het algemeen voordelig. Zoo keerden de voornaamste Deensche reederijen over het vorige boekjaar gemiddeld 34½ pCt. dividend uit, na 50 pCt. van de boekwaarde der schepen afgeschreven of gereserveerd te hebben, en het resultaat voor het verslagjaar moet nog gunstiger zijn. Voor oorlogsverlies valt te boeken ongeveer zes percent van de tonnenmaat, hetgeen voor den duur van den oorlog het totaal brengt op ca. tien percent. Voor Zweden zijn deze cijfers resp. 3½ en 7½ pCt.

Van Portugal, Spanje en Italië zijn geen betrouwbare gegevens beschikbaar. Door den oorlog verloor laatstgenoemd land ca. 10 pCt. van de tonnenmaat, waardoor het totaal verlies ca. 11½ pCt. wordt. De reederijen hebben ongetwijfeld goede zaken gemaakt, daar de verschillende regeeringen in het eerste halfjaar geen beperkende bepalingen vaststellen. Bij het uitbreken van den oorlog tusschen Portugal en Duitschland legde eerstgenoemd land beslag op alle vijandelijke vaartuigen, welke daarheen en naar de Koloniën gevlucht waren.

Amerikaansche reederijen profiteerden ten volle van de gelegenheid. Een aantal booten dienstdoende op de Groote Meren, werd voor de Transatlantische vaart verbouwd om stukgoederen naar Europa te vervoeren. Aanbouw werd krachtig voortgezet; de tonnenmaat

der op Amerikaansche werven gebouwde vaartuigen was gedurende de eerste elf maanden van het jaar 521.711 bruto register ton, waarvan stoomschepen 379.120 ton vertegenwoordigden. Daartegenover was de totale tonnenmaat der in 1915 te water gelaten schepen slechts 177.000 bruto register ton. De door den wetgever genomen maatregelen om het scheepspark te vergrooten, bleven, — nadat in het begin van den oorlog de Amerikaansche eigenaars van een aantal onder vreemde vlag varende schepen, deze onder Amerikaansche vlag gebracht hadden, — vrijwel zonder invloed. De z.g. La Folette Law werd begin Maart in werking gesteld, en wordt door reeders, — ook Amerikaansche, — zeer ongunstig beoordeeld. Nederlandsche reederijen ondervonden eenig nadeel van de wet, inzonderheid door de bepalingen, welke desertie van schepelingen in de hand werken.

Japansche reederijen voeren onder zeer gunstige voorwaarden, zonder eenige regeeringsinmenging; ter illustratie zij gemeld, dat een vrachtvaartmaatschappij een dividend van 600 pCt. uitgekeerd moet hebben. De lijners volgen een meer behoudende politiek door groote bedragen af te schrijven en te reserveeren. Aanbouw vertoonde grooten vooruitgang; te water gelaten werden bruto reg. ton 33.000 in 1915, 170.000 in 1916, terwijl voor het volgende jaar het totaal op 364.000 geschat wordt. Werven hebben thans te kampen met moeilijkheden bij het verkrijgen van de benodigde platen, enz.; de prijzen zijn nu het vijfvoudige van voor den oorlog. Terwijl in het begin van den oorlog Japan veel schepen kocht, werden thans in het afgelopen jaar schepen tot hooge prijzen, voornamelijk naar Noorwegen, verkocht. Noemenswaardige verliezen tengevolge van den oorlog kwamen niet voor. In de Stille Zuidzee hadden de reederijen het rijk vrijwel alleen.

De Nederlandsche reederijen maakten in de eerste helft van het jaar schitterende zaken. Weliswaar was een gedeelte van de vloot in dienst van de regeering voor graanaanvoer tot sterk verminderde vrachten, doch de overige schepen konden zeer hooge vrachtcijfers bedingen. In de tweede helft van het jaar daarentegen maakte de regeering van de hierboven aangehaalde uitvoerwet gebruik om de hand te leggen op alle voor graan en veevoeder geschikte schepen (boven 2000 ton laadvermogen) tot betrekkelijk lage vrachten, zoodat, mede in verband met sterk gestegen molestpremies, gages en prijzen van scheepsbehoefden en bunkerkolen, het tijdperk van de vroegere buitengewone winsten voor de meeste reederijen afgelopen is.

Van de zijde der oorlogvoerenden had de Nederlandsche vloot sterk te lijden. Door Engeland werden schepen geruimen tijd vastgehouden, bezwarende voorwaarden werden verbonden aan de levering van bunkerkolen, en vermoed wordt, dat verdere eischen gesteld zullen worden, in het bijzonder voor verkrijging van bunkers op de kolenstations in den Atlantischen Oceaan. Er ging door torpedeering en mijnen ongeveer vier percent van de tonnenmaat der vloot verloren, hetgeen het cijfer voor den duur van den oorlog op ca. 6¾ pCt. brengt. Bovendien werden eenige schepen aan de vaart onttrokken door opbrenging door de oorlogvoerenden.

Na de bekende Tubantia en Palembang torpedeeringen besloot de regeering, na een korte stagnatie in de scheepvaart, om de schepen over de Noordzee door mijnvegers te doen escorteeren. Aangezien echter die mijnvegers niet verder gingen dan de plaats waar het gevaar begon, werd spoedig geen gebruik meer gemaakt van deze gelegenheid, zoodat de maatregel opgeheven werd. Nadat een groot aantal Nederlandsche schepen, voornamelijk bij Galloper en Gabbard, op mijnen geloopen was, verkoos de meerderheid der Nederlandsche reederijen de noordelijke route rond Schotland, hetgeen een aanzienlijk langere reisduur veroorzaakte; die route is tot dusver veilig gebleken.

De befaamde order in council van Maart, waarin

kennis gegeven werd, dat bunkercolen van Duitschen oorsprong vatbaar zouden zijn voor aanhouding en prijsmaking, verwekte eenige ongerustheid, doch heeft tot dusver geen nadeelige gevolgen voor Nederlandsche schepen gehad. Vermoedelijk zal, aangezien volgens de heerschende begrippen, bunkercolen niet als contrabande beschouwd kunnen worden, de scheepvaart ook wel geen moeilijkheden van die bepaling ondervinden.

Bij het eindigen van het jaar brak een staking van machinisten uit, waardoor z.g. wilde vrachtschepen stilgelegd werden.

De aanbouw van schepen vond vertraging door de bekende Deutsche uitvoerverboden van ijzer en staal, alsmede door moeilijkheden in den aanvoer van hulpwerktuigen en onderdeelen. In de vaart gebracht werden 48 stoom- en motorvaartuigen, metende 135.473 bruto reg. ton. In aanbouw zijn een honderdtal schepen, metende ongeveer 300.000 ton.

De scheepvaart op Nederlandsche havens was geringer dan in het vorige jaar. In het begin van het seizoen werd een aantal Deutsche schepen voor hout van Zweden naar Delfzijl bevracht, doch na eenigen tijd verbood de Deutsche regeering hare reederijen deze vaart. De tonnenmaat der in Rotterdam binnenvallende schepen bereikte slechts een vierde gedeelte van dat voor den oorlog.

INDEX-CIJFERS.

Het totaal cijfer der index-numbers van The Economist voor de maand December wijst opnieuw verhooging aan. De betrekkelijke stijging is wel niet zoo groot als in de vorige maand viel te boeken, maar is toch van belang. De statistiek vertoont het volgende beeld:

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Grondstoffen textiel-industrie.	Delfstoffen.	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal	Algemeen indexcijfer
Basis (gemidd. 1901—5)	500	300	500	400	500	2200	100,0
1 Januari 1914	563	355	642	491	572	2623	119,2
1 April	560	350 1/2	626 1/2	493	567	2597	118,0
1 Juli	565 1/2	345	616	471 1/2	551	2549	115,9
Einde Juli	579	352	616 1/2	464 1/2	553	2565	116,6
„ Aug.	641	369	626	474	588	2698	122,6
„ Sept.	646	405	611 1/2	472 1/2	645	2780	126,4
„ Oct.	656 1/2	400 1/2	560	458	657	2732	124,2
„ Nov.	683	407 1/2	512	473	684 1/2	2760	125,5
„ Dec.	714	414 1/2	509	476	686 1/2	2800	127,3
„ Jan. 1915	786	413	535	521	748	3003	136,5
„ Febr.	845	411	552 1/2	561 1/2	761	3131	142,3
„ Mrt.	840	427	597	644	797	3305	150,2
„ April	847	439 1/2	594 1/2	630	816	3327	151,2
„ Mei	893	437	583	600	814	3327	151,2
„ Juni	818	428	601	624	779	3250	147,7
„ Juli	838 1/2	440 1/2	603	625	774	3281	149,1
„ Aug.	841	438 1/2	628	610 1/2	778	3296	149,8
„ Sept.	809 1/2	470 1/2	667	619 1/2	769 1/2	3336	151,6
„ Oct.	834	443 1/2	681	631 1/2	781	3371	153,2
„ Nov.	871 1/2	444	691	667 1/2	826	3500	159,1
„ Dec.	897	446	731	711 1/2	848 1/2	3634	165,1
„ Jan. 1916	946 1/2	465	782 1/2	761 1/2	884 1/2	3840	174,5
„ Febr.	983	520 1/2	805 1/2	801 1/2	897 1/2	4008	182,2
„ Mrt.	949 1/2	503	796 1/2	851	913	4013	182,4
„ April	970 1/2	511	794 1/2	895	1019	4190	190,5
„ Mei	1024	529	805	942	1019	4319	196,3
„ Juni	989	520	794	895	1015	4213	191,5
„ Juli	961	525	797	881	1040	4204	191,1
„ Aug.	999 1/2	531 1/2	882	873	1086	4372	198,7
„ Sept.	1018	536 1/2	937	858 1/2	1073	4423	201,0
„ Oct.	1124 1/2	543	990 1/2	850 1/2	1087 1/2	4596	208,7
„ Nov.	1177 1/2	558	1091	850 1/2	1102	4779	217,2
„ Dec.	1294	553	1124 1/2	824 1/2	1112	4908	223,0

Van de vijf groepen zijn er twee — de minder voorname voedingsmiddelen en de mineralen — lager dan einde November, doch dit wordt meer dan opgewogen door de geweldige prijsstijging van granen

en vleesch. Tarwe, meel, gerst, haver, aardappelen, rijst, rund-, schapen- en varkensvleesch zijn alle veel duurder dan de maand tevoren en deze artikelen droegen tezamen 116 punten tot de rijzing bij. De verschepingen van tarwe naar het Vereenigd Koninkrijk zijn in de laatste weken beneden het voor normale behoeften vereischte gebleven en de door het gouvernement op de markt aangeboden hoeveelheden waren beperkt. Bij de andere voedingsmiddelen was de prijsdaling der Deensche boter de eenige gebeurtenis van belang. Amerikaansche katoen, welke op 20 Nov. een notering bereikte van 12.59 d. besluit het jaar op 10.64 d., maar deze reactie werd ruimschoots opgeheven door de vastere prijzen voor wol, hennep en jute. In de groep der mineralen brokkelde de prijs van stoomcolen af, terwijl koper en tin ver beneden de zeer hooge prijzen van December kwamen. In de rubriek der diversen daalde de rubberprijs met 1 d., doch talk, ruwe olie en oliezaden gingen in prijs vooruit.

De redactie wijst er nog eens op dat de hoofdoorzaak der algemeene prijsstijging moet worden gezocht in het gebrek aan scheepsruimte, de onttrekking van tal van mannen aan hun productieven werkkring, inflatie, enz. De ongewijden meenen dat de Regeering, nu zij overal ingrijpt, het in haar macht moest hebben de prijsstijging tegen te gaan en den levensstandaard op een redelijk peil te houden. Dit ingrijpen kan in bedoelde richting ongetwijfeld iets doen en de Regeering heeft zulks metterdaad gedaan, maar ook zij kan niets veranderen aan de nuchtere feiten van afnemende voortbrenging en stijgend verbruik, of de onvermijdelijke economische gevolgen van den oorlog voorkomen. In één opzicht kan de Regeering echter ongetwijfeld méér doen, nl. in dwingend beperking van onnoodige uitgaven en buitensporig verbruik. Gelukkig zijn er aanwijzingen dat de nieuwe Regeering de dringende noodzakelijkheid dezer politiek beseft. De redactie van the Economist hoopt, dat zij dit besef spoedig zal omzetten in krachtiger maatregelen dan tot dusver zijn genomen.

Onder de overzichten in dit nummer treft men het algemeene gedeelte aan van het overzicht over den tabakshandel in 1916, ontleend aan het jaarbericht van de makelaars P. Meerkamp van Emden & Zoonen.

Door gebrek aan plaatsruimte moeten enkele maandcijfers tot het volgend nummer blijven liggen.

REGERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED.

Uitvoer van kool. Uitvoer van Deensche witte kool, van roode kool, roode bewaarkool en gele savoye kool tot zeker maximum, mag alleen geschieden op vertoon van consenten en mits die producten volgens de geldende voorschriften op eene ingeschreven veiling zijn geveild en wanneer zij onder ambtelijk toezicht ten uitvoer ingeladen worden. Exporteurs zijn verplicht bepaalde hoeveelheden van de soort kool, die uitgevoerd wordt, tegen een zekeren prijs beschikbaar te stellen voor binnenlandsch verbruik.

Uitvoer van vlas. De minister van landbouw heeft vergunning verleend tot den uitvoer van 1000 tons half geschoond of gebraakt vlas en van 300 tons schoon vlas.

Beschikbaarstelling van vet. De minister van landbouw heeft bepaald, dat onder de artikelen, destijds door hem aangewezen ingevolge art. 1 der Distributiewet 1916, vervalt *rundvet*, terwijl in de plaats daarvan wordt aangewezen *bak- en braadvet*. Gemeenten, die dit wenschen te betrekken, dienen daarvan vóór 15 dezer opgave te doen.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

I. BANKDISCONTO'S.

	6 Januari 1917	20 Juli 1914
Ned. Bank	4 1/2 sedert 1 Juli '15	3 1/2 sedert 23 Mrt. '14
{ Bel. Binn. Eff.	4 1/2 " 1 " '15	4 " 23 " '14
{ Vrsch. in R.C.	5 1/2 " 19 Aug. '14	5 " 23 " '14
Bank van Engeland	6 " 14 Juli '16	3 " 29 Jan. '14
Duitsche Rijksbank	5 " 23 Dec. '14	4 " 5 Febr. '14
Bank van Frankrijk	5 " 20 Aug. '14	3 1/2 " 29 Jan. '14
Oostenr. Hong. Bk.	5 " 10 Apr. '15	4 " 12 Mrt. '14
Russische Staatsbk.	6 " 27 Juli '14	5 " 1 Apr. '14
Nat. Bank v. Denem.	5 " 10 " '15	5 " 6 Febr. '14
Zweedsche Rijksbk.	5 1/2 " 9 Nov. '16	4 1/2 " 6 " '14
Zwitsersche Nat. Bk.	4 1/2 " 2 Jan. '15	3 1/2 " 19 " '14
Bank van Italië ..	5 " 1 Juni '16	5 " 9 Mei '14
Feder. Res. Bk. N.Y.	3-5 " 4 Febr. '15	—
Javasche Bank....	3 1/2 " 1 Aug. '09	3 1/2 " 1 Aug. '09

II. OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen Part. disconto	Berlijn Part. disconto	Parijs Part. disc.	N. York Call- money
	Part. disconto	Prolon- gatie				
6 Jan. '17	2 3/4	3 1/2	5 1/8	4-5/8	—	2 1/4-1/2
30 Dec. '16	4 1/8-1/4	4 1/2	5 17/8	4-5/8	—	2-2 1/4
23 " '16	4 1/8-1/4	4	5 17/8	4-5/8	—	2 1/2-3
18-23 " '16	4 1/8-3/8	4	5 17/8	4-5/8	—	2 1/2-4 1/2
6 Jan. '16	3-3/8	2 1/4-3 1/4	5 3/16	4 1/8	—	1 3/4-2 1/2
6 Jan. '15	—	—	2 9/16-1/2	—	—	2 3/8-3/4
20-24 Jul. '14	3 1/8-3/16	2 1/4-3/4	2 1/4-3/4	2 1/8-1/2	2 3/4	1 3/4-2 1/2

1) Noteering van 5 Januari.

WISSELKOERSEN.

I. KOERSEN IN NEDERLAND.

Voor Londen, Berlijn en Parijs worden voorloopig ook de dagelijksche noteeringen te Amsterdam opgenomen. De dagelijksche koersen op New York, alsmede de laagste en hoogste der week zijn aan particuliere opgaven ontleend.

Data	Londen	Berlijn	Parijs	New York
1 Jan. 1917 ..	—	—	—	—
2 " 1917 ..	11.68 1/4	41.17 1/2	42.10	2.44 3/4
3 " 1917 ..	11.68 1/4	41.05	42.07 1/2	2.44 3/8
4 " 1917 ..	11.68 1/4	40.90	42.07 1/2	2.44 3/8
5 " 1917 ..	11.68 1/4	41.—	42.07 1/2	2.44 3/8
6 " 1917 ..	11.68 1/4	41.07 1/2	42.07 1/2	2.44 3/8
Laagste der week	11.68 1/4	40.90	42.07 1/2	2.44 3/8
Hoogste " "	11.68 1/4	41.17 1/2	42.10	2.44 3/4
30 Dec. 1916 ..	11.68 3/8	41.20	42.10	2.44 3/4
23 " 1916 ..	11.68 1/4	41.05	42.07 1/2	2.44 7/8
Muntpariteit ..	12.10 9/8	59.26	48.—	2.48 3/4

Data	Zwitsers- land	Weenen	Kopen- hagen	Stock- holm	Batavia telegrafisch
6 Jan. 1917	48.70	26.07 1/2	67.20	72.40	99 1/2-100 1/2
Laagste d. w.	48.50	25.50	66.95	71.80	—
Hoogste " "	48.95	26.17 1/2	67.30	72.45	—
30 Dec. 1916	48.57 1/2	25.70	67.—	71.80	99 1/2-100 1/2
23 " 1916	48.85	25.55	67.10	72.—	99 1/2-100 1/2
Muntpariteit	48.—	50.41	66.67	66.67	100

OVERZICHT.

De wisselkoersen geven ditmaal weinig stof tot opmerkingen. Londen, Parijs en New York noteerden bijna onveranderd

circa 11,68 1/4, 48,07 1/2 en 244 3/4. De valuta's der middenrijken waren wel aan wat grootere schommelingen onderhevig naar gelang vredesgeruchten al of niet de overhand hadden (41,20, 40,80, 41,15, 25,70—26,15). Zwitserland 48,70—48,95—48,70. Skandinavië in het eind der week wat meer gevraagd; Kopenhagen 67—67,25, Stockholm 72—72,40.

II. KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Londen (in \$ per £)	Zicht Parijs (in frs. p. \$)	Zicht Berlijn (in cents p. Rm. 4)	Zicht Amsterd. (in cents per gld.)
6 Januari 1917	4.76.45	5.84 1/2	71	40 18/16
Laagste d. week..	4.76.45	5.84	71	40 13/16
Hoogste " " ..	4.76.45	5.84 1/2	71 3/4	40 18/16
30 December 1916	4.76.45	5.84 1/2	73 3/8	40 18/16
23 " 1916	4.76.35	5.84 1/2	72 1/4	40 18/16
Muntpariteit....	4.86.67	5.18 1/4	95 1/4	40 9/16

III. KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN.

Plaatsen en Londen	Noteerings- eenheden	22 Dec. 1916	29 Dec. 1916	Week 1-5 Januari		5 Jan. 1917
				Laagste	Hoogste	
Alexandrië..	Piast. p. £	97 7/16	97 7/16	97 7/16	97 7/16	97 7/16
B. Aires	d.p.gd.pes.	50 1/2	51	50 1/16	50 7/8	50 19/16
Calcutta ...	sh/d.p.rup.	1 4 3/16	1 4 3/8	1 4 9/16	1 4 3/16	1 4 3/16
Hongkong ..	id. p. \$	2 4 3/4	2 4 3/4	2 4 1/2	2 4 1/2	2 4 1/2
Lissabon	d. p. pseudo	31 1/8	31 1/2	31	32	31 1/2
Madrid	Peset. p. £	22.22 1/2	22.32 1/2	22.20	22.30	22.23 1/2
Montevideo ..	d. p. peso	54 1/4	55	54 3/4	55	54 3/4
Montreal....	\$ per £	4.76 3/4	4.76 3/8	4.76 1/4	4.76 7/8	4.76 5/8
Petrograd ..	R. p. £ 10	155 3/4	157	157	164 1/4	163 1/2
R.d.Janeiro 1)	d. p. milr.	12 1/16	12 1/8	12	12 3/8	12
Rome	Lires p. £	32.77 1/2	32.65	32.68	32.78	32.75 1/2
Shanghai ..	sh/d.p. tael	3/6 1/2	3/6 1/4	3/5 1/4	3/5 1/4	3/5 1/4
Singapore ..	id. p. \$	2 4 3/16	2 4 3/16	2 4 1/8	2 4 9/16	2 4 3/16
Valparaiso 1)	d. p. pap. p.	11 13/16	11 11/16	11 11/16	11 3/4	11 3/4
Yokohama ..	sh/d.p. yen	2/1 9/16	2/1 9/16	2/1 9/16	2/1 9/8	2/1 9/8

1) Noteeringen op 90 dagen.

Goud en Zilver.

GOUDBEWEGING BIJ DE BANK VAN ENGELAND.

Sedert begin Augustus 1916 worden de dagelijksche ontvangsten en onttrekkingen van goud door de Bank van Engeland tijdelijk niet bekend gemaakt.

ZILVER.

De noteering van het zilver, welke de vorige week 36 1/2 d. was, is onveranderd gebleven, een stabiliteit van zoo langen duur als vroeger nauwelijks is voorgekomen. Dit is te meer opmerkelijk, daar de markt redelijk levendig is geweest. Terwijl eenerzijds aanbod voor Chineseesche rekening kwam, toonden anderzijds de Indische bazaars meer neiging tot koopen en in verband ook met de bestellingen voor munt-doeleinden was de ondertoon der markt goed te noemen.

Noteering te Londen.

te New York.

6 Jan. 1917.....	36 1/2	75 9/8
30 Dec. 1916.....	36 1/2	75 9/8
23 " 1916.....	36 7/16	75 9/8
16 " 1916.....	36 18/16	76 1/4
8 Jan. 1916.....	26 11/16	56 1/4
9 Jan. 1915.....	22 11/16	48 3/8
20 Juli 1914.....	24 15/16	54 1/8

NEDERLANDSCHE BANK.

VERKORTE BALANS OP 6 JANUARI 1917.

Activa.

Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 54.775.455,56 1/2 B.-bk. „ 693.798,34 Ag.sch. „ 15.993.164,64 1/2	f 71.462.418,55
Papier o. h. Buitenl. in disconto	Idem eigen portef. f 7.950.759,—	„ 7.950.759,—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	—	—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	H.-bk. f 34.719.105,53 1/2 B.-bk. „ 8.895.975,34 1/2 Ag.sch. „ 35.988.784,87	f 79.603.865,75
Op Effecten	f 74.560.865,75	
Op Goederen en Spec.	„ 5.043.000,—	„ 79.603.865,75
Voorschotten a. h. Rijk	„ 12.876.356,89 1/2	
Munten Muntmateriaal	Munt, Goud f 61.450.270,— Muntmat. Goud „ 529.138.807,67 1/2	f 590.589.077,67 1/2
Munt, Zilver, enz.	„ 6.693.624,95 1/2	
Muntmat. Zilver	—	„ 597.282.702,63
Effecten	Bel. v. h. Res. fonds. f 5.125.970,12 1/2 id. van 1/6 v. h. kapit. „ 3.881.173,25	„ 9.007.143,37 1/2
Geb. en Meub. der Bank	„ 1.400.000,—	
Diverse rekeningen	„ 72.180.916,50	f 851.764.162,70
Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—	
Reservefonds	„ 5.155.090,93 1/2	
Bankbiljetten in omloop	„ 751.766.520,—	
Bankassignatiën in omloop	„ 2.623.837,34	
Rekening-Courant saldo's:		
Van het Rijk	f —	
Van anderen	„ 65.901.704,54 1/2	„ 65.901.704,54 1/2
Diverse rekeningen	„ 6.317.009,88	
		f 851.764.162,70

Beschikbaar metaalsaldo f 432.323.627,43 1/2
Op de basis van 2/3 metaaldekking „ 268.265.215,06
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is „ 2.161.618.135,—

Bij vergelijking met den vorigen weekstaat blijken de volgende verschillen:

	Meer	Minder
Disconto's	4.777.401,94	
Buitenlandsche wissels		73.425,—
Beleeningen		5.901.356,31
Goud	2.986.615,33	
Zilver		291.276,71 1/2
Bankbiljetten		6.612.595,—
Part. Rek.-Crt. saldo's	11.324.344,04 1/2	

N.B. Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	6-Jan. 1917	30 Dec. 1916
Aan schatkistpromessen.. waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst	f 109.360.000,—	f 103.360.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	„ 37.000.000,—	„ 31.000.000,—
Aan zilverbons ..	„ 112.320.090,—	„ 111.843.000,—
	„ 16.191.466,—	„ 15.962.195,50

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden guldens.)

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opeischbare schulden
6 Jan. 1917	590.589	6.894	751.767	68.526
30 Dec. 1916	587.602	6.985	758.379	58.316
23 „ 1916	587.613	7.157	728.640	57.650
16 „ 1916	590.523	6.948	733.316	56.512
9 „ 1916	584.126	6.855	740.642	37.300
2 „ 1916	585.142	6.626	746.774	39.773
25 Nov. 1916	584.591	6.725	736.284	48.950
18 „ 1916	582.121	6.541	738.544	49.804
11 „ 1916	584.157	6.450	740.458	50.211
4 „ 1916	585.201	6.318	744.709	51.672
28 Oct. 1916	583.642	6.531	730.338	76.022
21 „ 1916	583.658	6.410	715.965	91.762
14 „ 1916	584.677	6.273	715.453	90.348
8 Jan. 1916	436.635	5.861	578.410	49.832
9 „ 1915	217.681	1.688	487.064	27.669
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Disconto's		Beleeningen	Beschikbaar Metaal-saldo	Dek-kings-percentage
	Totaal	Hiervan Schatkist-promessen rechtstreeks			
6 Jan. 1917	71.462	37.000	79.604	432.324	73
30 Dec. 1916	66.685	31.000	85.505	430.347	73
23 „ 1916	56.459	31.000	77.433	436.612	76
16 „ 1916	53.916	33.000	77.679	438.613	76
9 „ 1916	51.150	30.000	70.303	434.497	76
2 „ 1916	58.810	37.000	80.167	433.563	75
25 Nov. 1916	68.280	50.000	66.229	433.374	75
18 „ 1916	73.662	56.000	67.000	430.096	75
11 „ 1916	67.920	52.000	66.721	431.577	75
4 „ 1916	70.590	54.000	70.927	431.346	73
28 Oct. 1916	99.035	83.000	63.153	428.001	73
21 „ 1916	98.853	83.000	60.507	427.622	73
14 „ 1916	93.911	78.000	59.502	428.889	73
8 Jan. 1916	79.853	51.500	87.065	316.273	70
9 „ 1915	161.588	—	134.004	116.194	43
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 ¹⁾	54

1) Op de basis van 2/3 metaaldekking.

JAVASCHE BANK.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden Guldens.)

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opeischb. schulden
11 Nov. 1916	71.028	22.820	158.294	54.657
4 „ 1916	70.036	23.326	157.245	58.437
28 Oct. 1916	72.696	22.881	157.871	57.369
21 „ 1916	70.711	22.854	158.759	52.810
13 Nov. 1915	44.790	32.244	142.986	29.813
14 Nov. 1914	41.383	23.467	139.864	21.045
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634

Data	Dis- conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Belee- ningen	Diverse reke- ningen ¹⁾	Beschik- baar metaal- saldo	Dek- kings- per- centage
11 Nov. 1916	6.264	37.536	67.398	12.858	51.258	44
4 „ 1916	6.124	38.081	70.399	12.324	50.226	43
28 Oct. 1916	6.199	38.279	72.496	6.676	52.529	44
21 „ 1916	6.036	37.697	70.808	7.852	51.252	44
13 Nov. 1915	6.450	18.549	51.085	23.148	42.474	45
14 Nov. 1914	5.493	8.971	40.348	20.823	32.669	40
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842 ²⁾	44

1) Sluitpost der activa.

2) Op de basis van 2/3 metaaldekking.

SURINAAMSCHE BANK.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden guldens.)

Data	Metaal	Circulatie	Anderc opeischb. schulden	Disconto's	Div. reke- ningen ¹⁾
18 Nov. 1916 ..	668	1.066	829	881	885
11 „ 1916 ..	654	1.070	860	888	854
4 „ 1916 ..	680	1.090	728	892	774
28 Oct. 1916 ..	665	1.004	797	888	755
20 Nov. 1915 ..	722	888	1.089	880	1.042
21 Nov. 1914 ..	1.149	947	1.043	749	259
25 Juli 1914 ..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

I. BANK VAN ENGELAND.

WEEKSTAAT VAN 3 JANUARI 1917.

ISSUE DEPARTMENT.

Notes issued.. £ 71.984.690	Government Debt £ 11.015.100
	Other securities,, 7.434.900
	Gold coin and bullion .... „ 53.534.690
£ 71.984.690	£ 71.984.690

BANKING DEPARTMENT.

Capital..... £ 14.553.000	Government securities .. £ 62.187.545
Rest ..... „ 3.378.419	Other securities „ 91.789.493
Public deposits „ 53.147.093	Notes ..... „ 32.089.530
Other deposits „ 116.388.305	Gold and silver coin ..... „ 1.422.774
Seven-day and other bills... „ 22.525	
£ 187.489.342	£ 187.489.342

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

Onderstaand overzicht bevat tevens de cijfers der door de Regeering uitgegeven currency notes van 1 £ en 10 sh. met het bedrag der gouddekking en der tot dekking aangevezen Government securities. De publicatie dezer cijfers geschiedt sedert 26 Augustus 1914.

(In duizenden p. st.)

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.			Dek- kings- percen- tage ¹⁾
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.	
4 Jan. 1917	54.957	39.895	148.770	28.500	118.097	
27 Dec. 1916	54.305	39.676	150.144	28.500	118.102	
20 „ 1916	54.348	39.224	147.520	28.500	116.107	
13 „ 1916	55.106	37.957	141.171	28.500	110.268	
5 Jan. 1916	51.103	35.194	103.040	28.500	64.621	
6 Jan. 1915	68.848	35.877	37.971	19.500	14.924	
22 Juli 1914	40.164	29.317	.....	.....	.....	

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek- kings- percen- tage ¹⁾
4 Jan. 1917	62.188	91.789	53.147	11.638	33.512	19.76
27 Dec. 1916	57.188	106.461	52.116	126.727	33.079	18.50
20 „ 1916	42.187	104.681	53.581	109.007	33.574	20.65
13 „ 1916	42.188	104.060	57.512	106.526	35.599	21.70
5 Jan. 1916	32.840	114.748	58.157	105.836	34.358	21,—
6 Jan. 1915	14.810	108.922	23.809	133.349	51.422	32 ³ / ₄
22 Juli 1914	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 ³ / ₈

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

II. DUITSCHE RIJKS BANK.

STAAT VAN 30 DECEMBER 1916.

De biljetten zijn sedert den oorlog niet inwisselbaar.

Metallbestand	Mk. 2.536.792.000
davon Goldbestand	„ 2.520.473.000
Reichs- und Darlehenskassenscheine....	„ 422.087.000
Noten anderer Banken	„ 1.394.000
Wechsel	„ 9.609.767.000
Lombardforderungen	„ 9.758.000
Effekten.....	„ 83.749.000
Sonstige Aktiva	„ 784.125.000
Grundkapital.....	„ 180.000.000
Reservefonds.....	„ 85.471.000
Notenumlauf	„ 8.054.652.000
Sonstige täglich fällige Verbindlichkeiten	„ 4.564.206.000
Sonstige Passiva	„ 563.345.000

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

Onderstaand overzicht bevat tevens het cijfer der uitgegeven Darlehenskassenscheine. De Scheine, welke niet in kas zijn bij de Reichsbank, circuleeren grootendeels onder het publiek. De Darlehenskassen zijn ingesteld op 11 Augustus 1914.

(In duizenden Mark)

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassen- scheine	Circu- latie	Dek- kings- percen- tage ¹⁾
30 Dec. 1916	2.536.792	2.520.473	422.087	8.054.652	37
22 „ 1916	2.535.392	2.519.076	173.265	7.534.913	36
15 „ 1916	2.535.414	2.518.873	228.101	7.471.529	37
7 „ 1916	2.535.106	2.518.759	264.074	7.401.890	38
31 Dec. 1915	2.477.258	2.445.185	1.287.865	6.917.922	54
31 Dec. 1914	2.129.676	2.092.811	875.000	5.045.899	60
23 Juli 1914	1.691.669	1.356.857	65.479	1.890.895	93

¹⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitge- geven	In kas bij de Reichs- bank
30 Dec. 1916	9.609.767	4.564.206	—	—
22 „ 1916	8.256.714	3.792.276	—	—
15 „ 1916	7.867.563	3.294.978	—	—
7 „ 1916	7.930.684	3.423.665	2.922.600	253.200
31 Dec. 1915	5.803.314	2.359.012	2.348.000	1.255.000
31 Dec. 1914	3.936.568	1.756.907	1.317.000	871.000
23 Juli 1914	750.892	943.964	.....	.....

III. BANK VAN FRANKRIJK.

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

Van 6 Aug. 1914 tot 28 Jan. 1915 werden geen staten gepubliceerd. De met * geteekende posten komen eerst sedert 28 Jan. 1915 in den weekstaat voor. De biljetten zijn sedert den oorlog niet inwisselbaar.

(In duizenden francs.)

Data	Goud	Zilver	* Te goed in het buitenland	Wissels	* Uitge- stelde wissels
4 Jan. '17	3.392.694	1.693.089	770.600	745.571	1.336.505
27 Dec. '16	5.075.915	294.869	825.800	619.525	1.338.833
21 „ '16	5.076.626	299.092	767.000	594.202	1.341.694
14 „ '16	5.066.014	307.974	726.090	575.432	1.346.165
6 Jan. '16	4.988.640	351.819	—	440.545	1.825.923
7 Jan. '15	—	—	—	—	—
23 Juli '14	4.104.390	639.620	—	1.541.080	.....

Data	Belcening	* Buitgew. voorsch. ald. Staat	Bank- biljetten	Rek. Crt. Particu- lieren	Rek. Crt. Staat
4 Jan. 1917	1.284.392	7.700.000	17.001.339	2.313.885	42.520
27 Dec. 1916	1.304.879	7.400.000	16.678.818	2.260.224	15.009
21 „ 1916	1.321.919	7.300.000	16.500.660	2.180.210	31.321
14 „ 1916	1.336.309	7.100.000	16.383.954	2.021.812	26.657
6 Jan. 1916	1.147.020	5.100.000	13.518.636	2.167.107	64.217
7 Jan. 1915	—	—	—	—	—
23 Juli 1914	769.400	.....	5.911.910	942.570	400.590

IV. RUSSISCHE STAATSBANK.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

De post „Schatkistbiljetten” komt eerst sedert 14 November 1914 n. st. in den weekstaat voor. De biljetten zijn niet inwisselbaar.

(In millioenen Roebel).

Data n. st.	Goud	Tegood t/h buit- tenland	Zil- ver	Schat- kistbil- jetten	Dis- conto's en beleg- ningen	Circu- latie	Rek. Ceu- rant
28 Dec. '16	1.473	2.150	***	6.534	652	8.591	1.778
20 „ '16	1.472	2.150	113	6.568	654	8.462	1.789
14 „ '16	1.473	2.150	111	6.185	647	8.383	1.782
6 „ '16	1.467	2.149	105	6.015	639	8.305	1.711
29 Dec. '15	1.611	270	37	3.245	1.291	5.305	1.477
29 Dec. '14	1.554	214	48	497	1.126	2.864	971
21 Juli '14	1.601	144	74	....	757	1.634	1.099

V. BELGIË.

Van de Nationale Bank van België, die haar goudvoorraad naar Londen heeft overgebracht, zijn sedert 6 Augustus 1914 geen weekstaten openbaar gemaakt.

De Société Générale de Belgique is einde 1914 met de functie van circulatiebank belast. Het Notendepartement dezer bank publiceert wekelijks verkorte balansen. De biljetten zijn niet inwisselbaar.

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden francs.)

Data	Metaal incl. buitent. saldi	Beleen. van buitent. vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circu- latie.	Rek. Crt. saldi.
28 Dec. 1916	351.210	81.415	480.000	65.398	849.968	118.298
19 „ 1916	351.651	81.272	480.000	64.958	852.634	115.627
14 „ 1916	351.342	77.790	480.000	43.166	841.766	100.809
7 „ 1916	350.409	77.577	480.000	40.027	848.948	89.355
30 Dec. 1915	175.500	45.558	480.000	58.839	609.449	151.100

VI. VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

In werking getreden op 16 November 1914.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden dollars.)

Data	Goud	Zilver	Wissels	Deposito's	Circu- latie	Dekkings- Percenta- ge 1)
1 Dec. '16	439.174	10.836	128.111	640.307	18.301	71,4
24 Nov. '16	459.935	17.974	122.593	663.414	15.324	72,5
17 „ '16	435.645	16.580	117.493	647.425	15.498	72,3
10 „ '16	406.836	7.312	110.293	579.801	14.916	72,8
3 Dec. '15	325.181	32.681	51.356	407.966	13.969	81
4 Dec. '14	230.912	32.020	9.844	251.067	3.970	90

1) Gouddekking van deposito's en circulatie na aftrek van de posten tusschen de banken onderling.

VEREENIGDE NEW YORKSCHE BANKEN EN TRUST MAATSCHAPPIJEN.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(Gemiddelden in duizenden dollars.)

Data	Reserve	Deposito's	Circulatie	Beleeningen en disconto's	Surplus Reserve
6 Jan. '17	698.830	3.515.450	28.890	3.344.030	120.680
30 Dec. '16	660.580	3.458.470	28.850	3.333.920	92.640
23 „ '16	646.080	3.456.250	28.800	3.348.640	79.610
16 „ '16	638.280	3.451.030	28.860	3.350.150	73.530
8 Jan. '16	711.630	3.467.700	35.280	3.254.190	140.350
9 Jan. '15	462.010	2.107.630	47.540	2.184.210	114.540
25 Juli '14	467.880	1.958.320	41.730	2.057.570	26.170 ¹⁾

1) Op basis van 25 % van alle deposito's.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 6 Januari 1917.

De vrees, dat de mededinging van zooveel nieuwe waarden en de hooge stand der geldkoersen de Nederlandsche staatsleening zou doen mislukken, heeft zich gelukkig niet bewaarheid. De uitslag was wel niet schitterend, doch in ieder geval werd het gevraagde bedrag ruim verkregen. De zweep der gedwongen staatsleening heeft vermoedelijk tot dit resultaat bijgedragen. Men zou dit althans mogen afleiden uit het feit, dat onmiddellijk na de uitgifte de koers eenigszins door opruimingen te lijden had. De slotstemming was nochtans voor de meeste Nederlandsche staatschuld-brieven vrij gunstig. De couponbetalingen hebben dan ook de spanning op de geldmarkt eenigszins doen verdwijnen, waardoor de prolongatiekoers met rond 1 pCt. is teruggelopen. De lage geldkoersen, die in het begin van het vorig jaar geleden hebben, zullen intusschen niet zoo licht wederkeren. De talrijke nieuwe uitgaven absorbeeren veel kapitaal en de oorlogswinsten vloeien lang niet meer zoo ruim.

Van buitenlandsche staatsfondsen waren Russen opnieuw vast gestemd, niettegenstaande de wisselkoers wederom eer neiging tot teruggang vertoonde. In uitheemsche staatsfondsen buiten Europa ging zeer weinig om. Alleen in Zuid-Amerikanen had eenige handel plaats; Argentijnse obligatiën bijv. waren vrij willig. De Zuid-Amerikaansche republieken streven thans ernstig naar verbetering van haar staatshuishouding. De Argentijnse regering, die, zooals bekend, belangrijke bezuinigingen wil invoeren, zal ook een consolidatieleening uitgeven van \$ 245 millioen ter aflossing van de verplichtingen op korten termijn en bovendien een uitvoerbelasting heffen van 5 pCt. op alle vrijgestelde artikelen. Ofschoon den laatsten tijd de oogstberichten van dit land iets beter luiden, zal toch de opbrengst van tarwe zeer tegenvallen. Men verwacht een hoeveelheid van 2.106.000 ton tegen 4.698.000 het vorig jaar.

De willige houding, die de meeste lokale fondsen aan den dag hebben gelegd, bleef niet tot het eind toe gehandhaafd. *Bankaandeelen* hadden een zeer afwisselend verloop. Zoo golden bijv. aandelen Koloniale Bank 160-150-158 pCt., terwijl aandelen Amsterdamsche Bank zich herstelden van 184 tot 189 1/2 pCt. Daarentegen verlaten aandelen rescontre Nederlandsche Handel Maatschappij, die eerst van 191 7/8 tot 195 3/8 pCt. waren gestegen, de week op 190 pCt. Vermelding verdient nog, dat de Twentsche Bankvereeniging bij het intrèden van het nieuwe jaar tot den meer vrijheid van beweging latenden N.V.-vorm voor haar bedrijf overgaat.

In de zeer rustig geworden afdeling voor *Nijverheidsfondsen* ontwikkelde zich enige vraag tot hooger koers voor „Batava” Margarinefabrieken, Nederlandsch-Indische Portland Cement en Vereenigde Hollandsche Sigarenfabrieken.

De markt van *Cultuurwaarden* biedt geen levendig aanzien meer. Slechts in enkele hoofdsorten ging iets om, zij het ook niet altijd tot betere koersen. Zoo werden Vorstenlanden lager afgegeven en sluiten ook aandelen Van Nierop & Co.'s Handel Maatschappij, na een aanvankelijk vaste houding, in reactie. Anderzijds evenwel konden Aandeelen Handelsvereeniging Amsterdam, na een korte onderbreking, hun opwaartsche beweging voortzetten.

Van *Mijnbouwfondsen* trokken Highlands en Guyana Goud door een vrij vaste houding de aandacht. Eerstgenoemde werden hooger gezocht na het bericht van den directeur, waaruit de speculatie nieuwen moed putte, ofschoon van hervatting van het bedrijf nog niet de minste sprake is. Voor Guyana's sproot de vaste houding voort uit de mededeeling, dat het bestuur er in geslaagd is middelen te vinden om de schulden te delgen en eenig bedrijfskapitaal te verkrijgen.

Voor Rumeensche *oliesoorten*, inzonderheid Geconsolideerde, was de stemming ongeanimeerd, nu met meer zekerheid bekend wordt, dat de veroorzaakte schade veel ernstiger is dan aanvankelijk gedacht werd. Wel verluiddat dat later de schade zal worden vergoed, maar de berichten dienaangaande zijn te vaag om het vooruitzicht daarop als factor te tellen. Bovendien is het bedrijf thans ontvriecht en de winsten zullen vooreerst niet vloeien. Slechts Steaua Romana's kenmerkten zich door een vastere houding, daar de herstellingswerken bij deze onderneming het eerst ter hand schijnen te worden genomen. Het slot was intusschen ook voor dit fonds weer zwakker. North Caucasians stegen van 240 tot 250 3/4 pCt.

De houding van *Rubberfondsen* was eenigszins onzeker, de ondertoon echter goed. De rubberprijs te Londen is n.l. geleidelijk weer tot pl.m. 3 sh. per pond opgekomen, de raming van productie en verbruik voor de eerstvolgende jaren maakt geen slechten indruk en de producties voor

1916 der Indische maatschappijen zijn schier zonder uitzondering bevestigend. Zoo bedraagt die van de Amsterdam Rubber 3.020.000 halve K.G. (v. j. 1.759.000), de Nederlandsche Rubber-Mij. 936.208 halve K.G. (v. j. 583.185), de Indische Rubber-Cie. 214.056 halve K.G. (v. j. 35.659), Serbadjadi 321.517 halve K.G. (v. j. 233.982). Amsterdam Rubbers worden niettemin 9 1/2 pCt. lager afgedaan. De meeste overige soorten hadden een gunstig verloop.

Scheepvaartfondsen waren aanvankelijk vrij willig, maar hadden later onder aanbod — ook van Duitsche zijde — te lijden. De behaalde koersverbeteringen konden nochtans grotendeels gehandhaafd blijven. Enkel aandeelen Holland-Amerika Lijn en Kon. Ned. Stoombootsluizen beneden het vorig koerspeil. Müller & Co's. Alg. Scheepvaart wonnen 25 1/2 pCt.

Tabaksfondsen waren, hoewel de handel zeer beperkt was, willig gestemd. Deli Batavia's verbeterden zelfs van 411 tot 424 1/2 pCt.

	30 Dec. 1916	4 Jan. 1917	6 Jan. 1917	Rijzing of daling.
Koloniale Bank	160	157	158	- 2
Ned. Ind. Escompto Mij.	135	137	137 1/2	+ 2 1/2
Ned. Handel Mij. resc.	191 7/8	195 3/8	190	- 1 7/8
„Holland” Stoommeelfabr.	139 1/4	142	143	+ 3 3/4
Ned. Ind. Portland Cement.	132 1/2	135 1/2	136 3/4	+ 4 1/4
Ver. Holl. Sigarenfabrieken.	124 1/2	129 1/4	130 1/2	+ 6
Wester Suikerraffinaderij	190	193 3/4	193 3/4	+ 3 3/4
Vorsterlanden	246 1/2	243	242	- 4 1/2
Handelsver. Amsterdam	371 1/2	360*	358	+ 1 1/2
Javasche Cultuur	400	411	415	+ 15
Nierop & Co's. Handel Mij.	170	176 1/4	174 1/2	+ 4 1/2
Suiker Cultuur	195 1/4	198 3/4	197 3/4	+ 2 1/2
Bolang Mongoudon	178	194 3/4	187	+ 9
Guyana Goud	24	27 1/2	27 7/8	+ 37
Ketahoen	22 1/8	24 7/8	24 1/4	+ 2 1/8
Redjang Lebong	145 3/4	150 1/4	150 1/4	+ 4 1/2
Pittsburgh Coal	37 1/2	44	42 7/8	+ 5 3/8
Geconsolideerde	164 1/4	164 1/4	159 1/4	- 5
Koninklijke	525	525 1/2	524	- 1
Zuid Perlak	84	86 7/8	85 1/2	+ 1 1/2
North Caucasian's	240	250 3/4	250 3/4	+ 10 3/4
Orion	50 1/2	51 1/4	50	- 1/2
Steaua Romana	106	108	104 7/8	- 1 1/8
Amsterdam Rubber	246 1/2	243 1/4	237	- 9 1/2
Amsterdam Java Rubber	79 3/4	76	77 7/8	- 1 7/8
Kendeng Lemboe	216	220	225 1/4	+ 9 1/4
Koloniale Rubber	74	80	79 7/8	+ 5 7/8
Serbadjadi	320	323 3/4	324	+ 4
Timbang Deli	165	171 1/2	174	+ 9
Holland-Amerika-Lijn	405 1/2	406 1/2	401	- 4 1/2
Java China Japan	155	163	160 3/4	+ 5 3/4
Kon. Holl. Lloyd	179 3/4	187	184	+ 4 1/4
Kon. Ned. Stoomboot	219	219 3/4	217	- 2
Müller & Co's. alg. scheepv.	177 1/2	209 1/2	263	+ 25 1/2
Banjoewangi	108	105	105	- 3
„Gouda” Kaashandel	151	144 7/8	141	- 10

* ex int. div.

De Amerikaanse afdeling hier ter beurze blijft nog in het onzekere verkeer met het oog op de mogelijkheid dat toch nog binnen afzienbaren tijd de vrede komt. Daarom werden hier slechts aanzelend de hoogere Wallstreet-koersen overgenomen, waartoe mede het feit bijdroeg, dat in Wallstreet de stemming eveneens weer weifelend is geworden. Weinig belangstelling ondervonden spoorwegfondsen, aangezien het conflict met de arbeiders nopens den 8-urigen arbeidsdag nog steeds niet is opgelost; voorts geeft de omstandigheid, dat de ontvangsteijfers niet meer zoo gunstig met die van het vorig jaar vergelijken, aanleiding tot eenige voorzichtigheid.

Ondanks een later ingetreden reactie blijven hier de slotkoersen nog zeer aanmerkelijk boven die van de vorige week. American Hide & Leathers werden hier op het hooger koerspeil opgeruimd. Voor Marine-fondsen bestond daarentegen eenige vraag. In Steels wogen vraag en aanbod vrijwel tegen elkaar op. De ontvangsten der Steel Corporation over het vierde kwartaal worden op \$ 100 miljoen geschat. Sommigen verwachten een nieuwe dividendverhooging. Of-schoon de resultaten een hogere uitkeering voorzeker zouden toelaten, is deze niettemin twijfelachtig, gezien de belangrijke salarisverhogingen, aan het personeel toegestaan, die bij een eventueel keeren van de conjunctuur een factor van betekenis kunnen en ook wel zullen worden. In Maxwells gaat niet zooveel meer om; ook in American Car & Foundry's zijn de zaken ingekrompen. Missouri's waren sterk gedrukt, naar men zegt op vrees voor een hooge storting, hoewel deze wetenschap reeds lang bestaat en het koerspeil op dien grond reeds geruimen tijd geleden belangrijk is ingezakt.

	30 Dec. 1916	4 Jan. 1917	6 Jan. 1917	Rijzing of daling.
American Beet Sugars	83	91	91	+ 8
American Can.	49 7/8	53 15/16	54	+ 4 1/8
American Car. en Foundry	71 3/8	74 5/8	73 3/8	+ 2
American Hide en Leather	58 7/16	68 1/4	66 3/8	+ 7 15/16
American Smelting en Ref.	101 15/16	104 1/2	104 7/8	+ 2 15/16
Anaconda Copper	174 7/8	182	177 3/4	+ 2 7/8
Central Leather	85 1/4	95	93	+ 7 3/4
Dominion Steel Corp.	65	72	70	+ 5
Gulf States Steel	111	116 1/2	120	+ 9
Studebaker	106	109 3/4*	110	+ 5 3/4
Steel Corporation	102	110 5/8	108 1/8	+ 6 1/8
Atchison Topeka	103 9/16	104 3/8*	103 1/4	+ 1 3/16
Chicago Rock Island	32	30 1/4	29 1/4	- 2 3/4
Union Pacific	148	148 3/8	149 1/2	+ 1 1/2
Int. Merc. Mar. afg. aand.	29 1/2	32 3/16	30 7/8	+ 1 3/8
Int. Merc. Mar. pref.	84 13/16	88 15/16	87 3/8	+ 2 13/16
Maxwell Land Grant	36 5/8	39	38	+ 1 3/8

* ex div.

De Londensche beurs verkeert thans in spanning, daar de uitgifte van een groote consolidatie-oorlogsleening, die tevens nieuwe middelen moet verschaffen, aanstaande is. De oude oorlogsleening was vast gestemd, daar de houders bij deze uitgifte een conversierecht kunnen doen gelden. Buitendien zullen ook £ 335 miljoen 5 pCt. schatkistobligatiën, £ 159 miljoen 6 pCt schatkistobligatiën en £ 1100 miljoen schatkistwissels in de nieuwe leening verwisselbaar worden. 2 1/2 pCt. Consols gouden 55-55 1/4-55 1/2-55 1/8 pCt.

Te Parijs werden 3 pCt. Fransche rente hooger verhandeld: 60,90-62. De voorschotten, die de Bank van Frankrijk aan den Staat moet verstrekken, blijven regelmatig stijgen. In de afgelopen week vermeerderden deze weder met fr.300 miljoen.

GOEDERENHANDEL. GRANEN.

8 Januari 1917.

Tarwe. Gedurende de afgelopen week waren de Amerikaanse markten zeer vast en na zeer sterke schommelingen, welke echter grootere schenen dan de meestal locale redenen rechtvaardigden, sluit Chicago weder met meerdere centen boven het peil van de voorafgaande week. De maand Januari zal waarschijnlijk op den loop der Amerikaanse tarweprijzen van grooten invloed blijken. De aanvoer aan de markten der Vereenigde Staten is namelijk in de laatste twee weken begonnen te verminderen evenals de zichtbare voorraad, ofschoon de vermindering nog niet van grooten omvang is. Mocht nu deze vermindering zich in de eerstvolgende weken niet uitbreiden en dus de tarwevoorraad opgewassen blijken tegen den nog steeds grooten uitvoer, dan is het zeer goed mogelijk, dat de speculatieve houders van tarwe den moed verliezen en een belangrijke prijsdaling veroorzaken. Hieruit volgt niet, dat verdere vermindering in aanvoeren en zichtbaren voorraad met zekerheid hogere prijzen zal veroorzaken. In de eerste plaats treedt in dezen tijd van het jaar dit verschijnsel geregeld op en bovendien is het tekort in den Amerikaanschen tarweoogst reeds zeer sterk in de tegenwoordige hooge prijzen gedisconteerd. Verder mag gewezen worden op eenige feiten, die niet op verdere prijsverhoging wijzen. In Canada is van afname van den zichtbaren voorraad nog geen sprake en de uitvoeren van Argentinië zijn nog van flinke betekenis, hetgeen, bij het kwantitatief slechte resultaat van den nieuwen oogst, wijst op groote oude voorraden. Voor Britisch-Indië wordt een zeer ruime tarweopbrengst voorspeld en de oogst in Australië, die in vollen gang is, belooft weder een uitstekend resultaat, met een overschot voor uitvoer, dat volgens de laagste schattingen ongeveer 2 miljoen ton bedraagt. Daar zal dus zeker van den ouden en den nieuwen oogst meer tarwe beschikbaar zijn, dan met de beschikbare scheepsruimte kan worden vervoerd. De verschepingen van tarwe van Australië maken een telkens grooter aandeel uit van de wekelijksche wereldverschepingen. In de sedert den aanvang van het nieuwe tarweseizoen verlopen 22 weken werden ongerekend Noord- en Zuid-Amerika en Rusland, 2 miljoen ton tarwe verscheept tegen in het vorige seizoen slechts 400.000 ton. Verreweg het grootste gedeelte daarvan kwam van Australië. Daar echter de groote vermeerdering in de uitvoeren van dat werldeel eerst van de laatste weken dateert, doet zij zich nog niet gevoelen in de aankomsten in Europa, voornamelijk Engeland, waarheen de meeste Australische tarwe haar weg vindt. Deze waren zelfs in de afgelopen weken, vooral in Engeland, kleiner dan het verbruik en de voorraad in de Britsche havenplaatsen was op 1 Januari

Buitenlandsche granen in Nederland.

De distributie van voedergranen en koeken voor December is afgelopen en de voor Januari te verstrekken percentages zijn 35 pCt. voor mais, voertarwe en voergerst, 45 pCt. voor haver, 20 pCt. voor lijnkoeken en 100 pCt. voor afval der bloemfabrieken. Deze percentages toonen dus geene verbetering tegenover de vorige maanden. Intusschen is in de vorige week reeds aan sleeperijen in de groote steden, alsook aan gemeente-reinigingen, trams en dergelijke bedrijven, die sterk gebrek hadden aan haver, voldoende haver verstrekt om aan de eerste behoefte te voldoen.

Totaal invoeren 1916 voor verbruik in Nederland.
In tons van 1000 Kilos.

	Rotterdam.	Amsterdam.	Totaal.
Tarwe.....	704.075	27.759	731.834
Rogge.....	27.185	525	27.710
Boekweit.....	11.345	500	11.845
Mais.....	424.838	224.384	649.222
Gerst.....	106.167	23.881	130.048
Haver.....	54.235	19.726	73.961
Lijnzaad.....	124.009	53.959	177.968
Lijnkoek.....	147.675	23.257	170.932
Tarwemeel.....	29.154	6.475	35.629

Invoeren voor België.

Tarwe.....	830.745
Mais.....	110.585
Tarwemeel.....	1.260

De overige statistische gegevens betreffende granen vindt men onderaan blz. 33.

METALEN.

IJZER EN STAAL.

Engeland. De week is voorbijgegaan zonder dat iets bijzonders den ijzer- en staalhandel kenmerkte. Dit heeft voornamelijk betrekking op den tusschenhandel, die langzamerhand tot stilstand komt.

Duitschland. Het Stahlwerks Verband heeft in zijn laatste bijeenkomst besloten, het provisorium, dat voor den duur van den oorlog was opgericht, voor een jaar te verlengen, n.l. tot 30 Juni 1918.

Buiten de nieuwe prijslijst, die onlangs door de ijzer- en staalproducenten is gepubliceerd, is thans aangekondigd, dat de „Vereinigung Rheinisch-Westfälischer Schweisseisenwerke” tengevolge van de toenemende kosten om „Puddelroheisen” te produceeren, den verkoopprijs van „Schweisseisen” met Mk. 40,— per ton heeft verhoogd.

Amerika. De ruw-ijzerproductie bedroeg gedurende December 3.171.000 tons tegen 3.312.000 tons in November en 3.203.322 tons in December 1915. De dagelijkse productie omvat een hoeveelheid van ongeveer 120.000 tons. Het aantal hoogovens in werking verminderde van 322 in November tot 311 in December.

De vraag naar scheepsplaten neemt gestadig toe en er wordt vermoed, dat de Oostelijke fabrieken orders ontvangen hebben van slechts één verbruiker voor een totaal van ca. 150.000 tons.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Ijzer Clev. No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
5 Jan. 1917..	nom.	133.-/-	181.-/-	30.10/-	50.10/-
29 Dec. 1916..	nom.	139.-/-	178.10/-	30.10/-	51.-/-
7 Jan. 1916..	78/4	87.10/-	173.10/-	33.10/-	88.-/-
8 Jan. 1915..	54/8	59.15/-	150.-/-	18.15/-	28.10/-
20 Juli 1914..	51/4	61.-/-	145.15/-	19.-/-	21.10/-

STEENKOLEN.

Engeland bericht een vaste markt met iets hogere noteeringen voor gaskolen; verwacht wordt, dat de beperking van den uitvoer naar Noorwegen niet zonder invloed zal blijven op de prijzen voor stoomkolen, speciaal van Northumberland.

Tengevolge van de machinistenstaking liggen verscheidene kolenboorten in Rotterdam en Amsterdam stil en bleef de aanvoer van Engeland tot op heden (8 Januari) ruim 20.000 tons beneden de verwachting, hetgeen te meer te betreuren is nu de reeds sedert eenigen tijd sterk verminderde aanvoer van Duitschland tot op een vroeger ondenkbaar geacht minimum is teruggelopen.

Meer dan ooit blijkt thans het groote belang voor ons land

en industrie bij de Limburgsche mijnen, wier sterk gestegen productie — circa 10.000 tons per dag — het mogelijk maakt verschillende bedrijven in gang te houden, die anders onherroepelijk zouden moeten worden stopgezet.

PETROLEUM.

(Ontleend aan den „Petroleum Review”).

Londen, 29 December 1916.

Petroleum. Er is nog steeds flinke vraag naar geraffineerde Amerikaanse oliën.

In de prijzen is echter geen verandering gekomen, n.l.:

2e destillaat.....	1 s. 1 d.
Standard White....	1 s. 1½ d.
Water White.....	1 s. 2½ d.

Smeeroliën. De markt is zeer vast voor loco. Prijzen zijn onveranderd. Transacties op termijn vinden niet plaats.

American pale.....	vanaf £ 22
American red.....	” £ 22
American filtered cyl..	” £ 20
American cyl.....	” £ 17

Stookolie en vethoudende oliën zijn niet officieel genoteerd.

Benzine. De prijzen hebben sedert het laatste bericht geen verandering ondergaan.

No. 1.....	2 s. 10 d.
No. 2.....	2 s. 9 d.
No. 3.....	2 s. 8 d.

In Schotland en Ierland zijn alle merken 1 d. per gallon duurder.

Voor de verbruiksbelasting dienen bovenstaande prijzen met 6 d. verhoogd te worden.

Terpentijn. Na de inzinking van de vorige week hebben de prijzen bijna weer het niveau bereikt van 15 December n.l.:

Amerikaansch loco....	54 s.
Op termijn.....	54 s. 6 d.

Paraffine. Prijzen vast.

140° Smeltpunt.....	57/8 d. tot 6 d.	} per gallon
130—132°	5 d.	
125—128°	47/8 d.	
118—120°	4¼ d.	

Liverpool, 28 December 1916.

Petroleum-producten vinden flinken aftrek. Amerikaansch staat van 11 d. tot 1 s. per gallon genoteerd. Geen aanvoer van Russische olie op de markt.

Benzine wordt 2 s. 10 d. per gallon genoteerd voor den kleinhandel. Leveringen volgen echter moeilijk.

Bakou, 28 December 1916.

De markt voor ruwe olie blijft vast. Noteeringen staan op 45 kopeken per poed.

New York, 28 December 1916.

Geraffineerd in kisten.....	10,75	} per gallon.
Standard White in vaten.....	8,35	
Credit Balances.....	2,60	
Pennsylvanian Crude.....	\$ 2,60 per vat.	

KATOEN.

NOTEERINGEN VOOR LOCO-KATOEN.

(Middling Uplands.)

	5 Jan. '17	29 Dec. '16	22 Dec. '16	5 Jan. '16	5 Jan. '15
New York....	17,90 c	17,25 c	16,20 c	12,45 c	8,— c
Liverpool....	10,96 d	10,63 d	10,09 d	8,28 d	4,71 d

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens.

(In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '16 tot 4 Jan. '17	Overeenkomstige perioden	
		1915—'16	1914—'15
Ontvangsten Gulf-Havens..	3517	2655	3098
„ Atlant. Havens	1505	1460	1586
Uitvoer naar Gr. Brittannië	1603	1018	1188
„ „ t Vasteland.	1291	1200	1077
„ „ Japan etc...	299	140	216

Voorraden in duizendtallen

	29 Dec. '16	29 Dec. '15	29 Dec. '14
Amerik. havens.....	—	1751	1622
Binnenland.....	1367	1393	1184
New York.....	148	330	86
New Orleans.....	494	433	357
Liverpool.....	817	860	830

WOL.

In Bradford zijn de zaken in de afgelopen week zeer beperkt geweest. De prijzen bewogen zich voor alle soorten in opgaande richting, en meer bepaald voor „fine crossbreds tops” zooals blijkt uit de hieronder volgende noteringen.

Op de eerste openbare veiling van La Plata wol te Liverpool werden 1280 balen, hoofdzakelijk „crossbreds”, toegewezen. De vergelijking met de wol van het vorige seizoen valt gunstig uit voor het nieuwe product. De stijging der prijzen boven die der overeenkomstige veiling van verleden jaar, bedraagt voor de verschillende soorten: merinos 40 %, fine crossbreds 20 %, medium crossbreds 15 %, coarse crossbreds 10 %.

Noteringen te Bradford:

Data	64 average	Colonial carded			
		56	50	46	40
5 Januari 1917	68	52	43 1/2	36	31
30 December 1916	67	49	41	34	30
6 Januari 1916	43	35	32 1/2	28	25

SUIKER.

Onze Bietsuikermarkt opende flauw met afdoeningen van Januari-levering tot f 21 1/8 — f 21 1/2. In het midden der week vermeerderde de vraag op deze basis, waarop verkoopers zich terug trokken. Men bood ten slotte f 21 3/4 voor Januari, f 22,— voor Februari, f 23 1/2 voor Mei- en f 24,— voor Augustus-levering, doch zijn de vraagprijzen nu aanmerkelijk hooger.

Java blijft zeer kalm. Britsch-Indië en Japan toonen geen belangstelling, doch moeten onlangs eenige ladingen Java-suiker uit den laatsten oogst naar Australië verkocht zijn.

In Frankrijk werd het invoerrecht op suiker van Frs. 25,— verhoogd tot Frs. 40,—.

In Amerika was de markt vast gestemd. Spot-Centrifugals noteeren 5,39 c. tegen 5,27 c. eene week geleden. De aanvoeren der week bedroegen 18.000 tons, de versmeltingen 24.000 tons en de voorraden 59.000 tons tegen 79.000 tons in 1915.

Willett & Gray hebben hunne raming van den Amerikaanschen bietoogst van 846.000 tons tot 750.000 tons verminderd.

Op Cuba blijft de weersgesteldheid gunstig voor den oogst.

Cuba-statistiek:

	1916	1915	1914
Ontvangsten der week ..	17.368	37.000	24.000 tons
Totaal sedert 1 Dec. 1916	34.964	84.071	71.000 „
Werkende fabrieken	74	109	79
Exp. n. U.K. 1/1-27/11/15	524.318	360.770	232.734 „
„ „ Frankrijk „ „	144.435	5.895	33.011 „
Export Geraffin. uit de			
V. S. v. N. A. 1/1-6/12/15	647.311	354.227	136.414 „
Totale voorraad 27/12/15	31.000	32.000	22.000 „

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Januari.	Londen			New York 96% Centrifug.
		Tates Cubes No. 1	White Java: fob.	Americ. Granulated fob.	
5 Jan. 1917	f 21 3/4	47/1 1/2	22/6	27/10 1/2	5,27
29 Dec. 1916	„ 22 1/8	47/1 1/2	—	27/10 1/2	5,14
5 Jan. 1916	„ 23	40/6	20/6	20/-	4,45 a 4,58
5 Jan. 1915	„ 14 3/8	31/-	—	—	4,01 a 4,07
21 Juli 1914	„ 11 1/8 a 3/4	18/-	—	—	3,26

RUBBER.

Ook in de afgelopen week is de positie der rubbermarkt onveranderd gebleven. Prijzen schommelen rond 3/-; zoodra noteringen iets lager gaan, ontwikkelt zich meer kooplust en komen de prijzen direct weder op het oude niveau.

Para soorten iets vast.

Noteringen luiden:

Prima Hevea Crepe en smoked Sheets:	einde vorige week
Jan./Maart	3/- 1/2 loco .....
April/Juni	3/- Jan./Juni.....
Juli/Dec.	2/10 3/4 Juli/Dec. ....
Hard fine Para	3/3 1/2 Para.....

KOFFIE.

Noteringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
5 Jan. 1917	386.000	6600	3.033.000	6300	12 1/2
30 Dec. 1916	417.000	6750	2.957.000	6300	12 3/4
5 Jan. 1916	439.000	5525	2.399.000	5800	11 1/2
24 Juli 1914	353.000	4900	889.000	5700	16

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
5 Jan. 1917 ..	28.000	1.502.000	138.000	7.921.000
5 Jan. 1916 ..	37.000	2.246.000	216.000	8.869.000

TABAK.

(Ontleend aan het Jaarbericht van de Makelaars P. Meerkamp van Embden & Zoonen).

Aanvoeren van Nederl.-Indische Tabak van de laatste 3 oogsten.

Oogst 1915.

	Pakken	Doorsneeprijs per 1/2 K.G.	Ongeveer waardebedrag
Sumatra ..	233.008	178 cts.	fl. 63.750.000,—
Java { waarvan onverkocht	787.028	57 1/2 „	„ 79.500.000,—
19.285 pakken			
Borneo....	8.631	145 „	„ 2.000.000,—

Oogst 1914.

Sumatra ..	246.543	93 cts.	„ 35.750.000,—
Java	491.002	33 1/2 „	„ 29.600.000,—
Borneo....	14.942	59 „	„ 1.375.000,—

Oogst 1913.

Sumatra ..	251.689	127 cts.	„ 50.000.000,—
Java.....	587.218	23 „	„ 25.000.000,—
Borneo....	14.026	67 „	„ 1.500.000.—

Ook in het afgelopen jaar heeft de wereldoorlog, welke helaas nog steeds voortwoedt en waarin voortdurend nieuwe volken meegesleept worden, zijn invloed op ons artikel in hooge mate doen gevoelen.

In de eerste helft van het jaar is dit geschied door een voortdurende rijzing der prijzen, welke onafgebroken voortging tot Augustus, toen plotseling het invoerverbod van tabak in Duitschland afgekondigd werd.

Hoe gevaarlijk zulk een toestand op den duur wordt, heeft men niet altijd ten volle beseft; aangemoedigd door het voortdurend succes, is men ten slotte prijzen gaan aanleggen, waarbij van waardebepaling weinig sprake meer kon zijn. Koopers, welke wilden trachten op de ouderwetsche manier op qualiteit te letten, zagen hun moeite maar al te vaak slecht beloond, want dikwijls zag men hen die het gemakkelijkst over de gebreken konden heen stappen, de tabak koopen en na korten tijd weder met winst kwijtraken.

Ontegengesteld is er toen een element van speculatie opgekomen, dat in het artikel in het geheel niet thuis hoort, daarin tot nu toe, juist door de vakkennis die daarvoor noodig is, gelukkig bijna geheel ontbroken heeft en daarin op den duur ook niet kan blijven bestaan.

Intusschen mag men niet uit het oog verliezen, dat de stijging der prijzen in de eerste plaats haar natuurlijke oorzaken heeft, zooals de groote toename van het verbruik voor de legers, de geringere opbrengst van de oogsten in de meeste oorlogvoerende landen, de nog steeds stijgende verhooging van den productieprijs en de vrachten, benevens het voortdurend gebrek aan scheepsruimte, waardoor de aanvoer, vooral van Amerikaansche soorten, veel langzamer gaat dan in normale tijden, en het voorkomt, dat gekochte partijen een jaar en langer in Amerika op verscheping wachten.

Wel wordt volgens de laatste raming de oogst in Noord-Amerika op 85 miljoen lbs. meer geschat dan die van verleden jaar (toen deze 1060 miljoen lbs. bedroeg) doch voor het oogenblik speelt de verladingsmogelijkheid een veel grotere rol dan het kwantum zelf, terwijl bovendien de voorraad in Amerika, door het opkopen van veel oude tabak, ook kleiner is dan anders.

Intusschen luiden de berichten omtrent den oogst in Duitschland van dit jaar zeer gunstig, terwijl in Oostenrijk-Hongarije door den algeheelen stilstand van de export,

de anders voor uitvoer bestemde kwantums eveneens voor binnenlandsch verbruik vrij komen.

Wanneer de raming van den Duitschen oogst van 38 à 40 miljoen K.G. (tegen 26 miljoen K.G. in 1913, het laatste jaar vóór den oorlog) juist blijkt, zou daardoor ongeveer 2/5 deel van het normale binnenlandsch verbruik gedekt worden.

De aanvoer van alle vreemde soorten, welke in November 1915 door Engeland vrij verklaard was, bleef dit tot 14 Juli, toen plotseling het bericht verscheen, dat volgens kennisgeving van de Engelsche Legatie, voortaan alle tabak, met uitzondering van de Nederlandsch-Indische soorten, weer aan de N. O. T. geconsigneerd moest worden.

Nauwelijks was de agitatie door dit bericht veroorzaakt eenigszins verflauwd, of op 7 Augustus werd, eveneens op het onverwachtst, voor Duitschland een invoerverbod van tabak en tabaksfabrikaten, (met uitzondering van sigaretten-tabak) afgekondigd, hetwelk dienzelfden dag in werking trad. Alleen voor tabak, welke vóór dien datum reeds eigendom van Deutsche firma's was, kon een uitzondering gemaakt worden.

Korten tijd te voren (op 1 Juli) was in Duitschland een belangrijke rechtenverhoging in werking getreden, waarbij de rechten op ruwe tabak verhoogd waren van 85 op 130 Mark per 100 K.G.

Hoewel het bekend was, dat eenigen tijd vroeger de voorraden in geheel Duitschland opgenomen waren, was men vrijwel algemeen van opinie, dat het voorloopig nog bij de rechtenverhoging zou blijven; ofschoon het bericht in de vacantie-maand verscheen, waardoor men nog niet dadelijk over den invloed op de markt kon oordeelen, zoo baarde het dan ook natuurlijk groot opzien.

In de najaarsinschrijvingen deed zich die invloed reeds dadelijk sterk voelen en het verschil met de prijzen, welke besteed waren in de laatste Juli-inschrijving (toen de markt in verband met de hernieuwing der N. O. T.-consignatie op het allerhoogste punt sloot) was zeer beduidend, meer nog voor de Amerikaansche bijsoorten, waarvan in elke inschrijving een groot deel opgehouden werd, dan voor de Java's. Van deze laatste soort werd het aangeboden kwantum, zij het tegen telkens wat lagere prijzen, geregeld opgenomen.

Van Sumatra vonden de gewone najaarsinschrijvingen geen plaats, doch werd de voorraad en bloc afgedaan en daarna alsnog in inschrijving gebracht.

In niet geringe mate werd de handel in het najaar ook belemmerd door het uitvoerverbod, eerst van jute als verpakking, later ook van tabaksmatten. Hierdoor werd het noodzakelijk de tabak van andere emballage te voorzien of te trachten uit het buitenland oude emballage te betrekken, waartegen dan de verzending van een evenredig aantal origineele balen toegestaan wordt.

Hoewel de regeling voor het binnenlandsch verkeer in Duitschland thans getroffen is, tast men omtrent de wijze, waarop invoer van nieuwe partijen zal worden toegestaan (uit den aard der zaak voor onze markt het belangrijkste punt) nog in het duister.

De binnenlandsche regeling, welke alleen voor sigaren-tabak geldt, komt in zeer korte trekken op het volgende neer:

Opgericht is de Deutsche Tabakhandels Gesellschaft van 1916 met zetel in Bremen (voor de buitenlandsche) en Mannheim (voor de inlandsche tabak), waarbij vertegenwoordigers van alle belanghebbende takken betrokken zijn.

Deze instelling heeft het beschikkingsrecht gekregen over alle in Duitschland voorradige tabak. Voor den verkoop der inlandsche tabak zijn verschillende beperkende bepalingen gemaakt en zijn bovendien standaardprijzen vastgesteld, welke voor den nieuwen oogst loopen van 70 tot 130 Mark per 50 K.G.

Voor buitenlandsche tabak geeft de instelling certificaten af, waarop de fabrikanten het benodigde kwantum kunnen koopen (wel te verstaan van reeds in Duitschland liggende tabak); deze worden slechts afgegeven voor hoeveelheden welke voor vier maanden voldoende zijn, waarbij als basis geldt het kwantum dat van 1 Januari tot 31 Juli 1916 verarbeit is; deze zelfde beperking geldt ook voor die fabrikanten welke hun eigen voorraad opwerken. Bovendien wordt de winst van de verkoopers gelimiteerd op 18 pCt., (waarbij inbegrepen zijn betaling op zes maanden en drie maanden vrij lager).

Dat bij al dergelijke maatregelen niet alleen de prijskwestie, doch ook de valuta-vraag een groote rol speelt, heeft geen betoog.

Ook in Engeland is men na de rechtenverhoging van verleden jaar tot beperking van den invoer overgegaan. Nadat eenigen tijd de import geheel verboden was, kan thans voor

het tijdvak van 1 Juni 1916 tot 31 Mei 1917 permissie tot invoer verkregen worden voor een derde deel van het in 1915 verkozte kwantum; alleen tabak uit de koloniën is van deze beperking vrijgesteld.

In de Regie-landen tracht men hetzelfde te bereiken deels door een, overigens ook door de verhoging der grondstoffen gerechtvaardigde, sterke verhoging der verkoopprijzen, deels door inkrimping van de fabricatie, terwijl in Hongarije ter bevordering van den aanplant de inkooprijzen voor de ruwe tabak met 50 pCt. verhoogd zijn.

Door de groote legerbehoefte blijft de uitwerking van al deze maatregelen echter beperkt.

Hier te lande is men met de behandeling der nieuwe belastingontwerpen nog niet zoover gevorderd, dat het wetsontwerp tot heffing eener tabak-accijns aan de beurt is.

Intusschen heeft de sigaren-industrie door de enorme prijsverhoging der grondstoffen een moeilijken tijd doorgemaakt en is men zelfs daartoe overgegaan, ter beperking van werkloosheid, tegen sterk gereduceerden prijs materiaal voor de goedkoopste sigaren beschikbaar te stellen, terwijl het verschil betaald werd uit een invoerrecht van f 3,— per 100 K.G. gegeven van alle aangevoerde partijen tabak.

Ook tot een zeer noodzakelijke verhoging der prijzen werd het besluit genomen; ongelukkigerwijze zijn echter nauwelijks de tabaksprijzen weer iets gedaald, of van enkele zijden hoort men reeds van verlaging der prijzen, waardoor het moeizaam verkregen resultaat van veel conferenties weder te niet gedaan wordt.

De afzonderlijke bespreking der verschillende soorten wordt in het volgende nummer opgenomen.

VETTEN EN OLIËN.

Oleo-Margarine zonder zaken.

Noord-Amerikaansche „Extra's" noteeren onveranderd f 137,—, terwijl mindere soorten tot f 115,— worden aangeboden.

Van Engelsche fabrikaten worden geoffreerd: „Midland Extra" tot f 123,— en „Palatine" tot f 105,—.

Oleo Premier-Jus lager, terwijl op Januari-afslading le soorten tot f 110,— en 2e soorten tot f 104,— gelaten worden.

Oleo-Stearine. Noord-Amerikaansche merken worden aangeboden tot f 96.— en Zuid-Amerikaansche tot f 101 1/2; alles c. i. f. Rotterdam.

Neutrallard lager. De noteeringen voor Prima merken zijn f 121,—/122,—.

Katoenzaadolie. Er was één offerte aan de markt van Boterolie à \$ 12,85 per 100 Amerik. lbs. f. o. b. New York wat ongeveer uitkomt op f 87,— c. i. f. Rotterdam.

Geraffineerd Cocosvet. Noteering f 87,— voor promptelevering.

COPRA.

De markt voor copra bleef deze week zeer vast gestemd en werden er voortdurend flinke zaken gedaan, vooral in Java f. m. s. tot f 47 7/8. Molukken telquel f 46 3/8 koopers.

De markt te Londen was willig gestemd en noteert men daar thans Ceylon £ 45.5. koopers en cif. Marseille £ 48.10..

NOTEERINGEN.

Java f. m. s.

6 Januari	1917....	f 47 7/8	} N. O. T.-condities.
30 December	1916....	„ 47 7/8	
6 Januari	1916....	„ 36 1/2	}
6 Januari	1915....	„ 43	
20-25 Juli	1914....	„ 28 3/4	

VERKEERSWEZEN. BEVRACHTINGEN.

6 Januari 1917. De invloed van door den Britschen scheepvaartcontroleur genomen maatregelen was reeds te bespeuren aan enkele bevrachtingen van Engelsch-Indië. Waar de laatste afdoeningen van Bombay in de open markt plaats vonden tot ca. 230/-, werd in de afgelopen week een schip van Karathi afgesloten tot een vrachtcijfer van 145/- scale terms, hetgeen overeenkomt met ca. 190/- per ton d.w. van Bombay slechts een vracht van 110/- per ton te betalen had.

Van Noord-Amerika bleven de vrachten hoog; neutrale schepen bedongen 142/6, net form, naar West-Europa en

85/- voor kolen naar de La Plata Rivier. In de Atlantische havens wordt ophoud voor schepen gevreesd tengevolge van opeenhooping van goederen bij de spoorwegen.

Op time charter werden voor Amerikaansche rekening eenige booten tot zeer hooge vrachten afgesloten. Naar verluidt, komen Deensche schepen voor time charter bevrachting voorloopig niet meer in aanmerking, daar de regeering daarvoor beperkende voorschriften uitgevaardigd moet hebben. Naar Nederland werden geen bevrachtingen gemeld.

GRAAN.

Data	Petrograd Londen/ R'dam	Odessa Rotter- dam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotter- dam	Bristol Kanaal	Rotter- dam	Engel- land
1/7 Jan. 1917	—	—	—	—	—	—
25/30 Dec. 1916	—	—	f 18,—	—	—	140/-
3/8 Jan. 1916	—	—	f 9,30	14/9	f 57,—	140/-
4/9 Jan. 1915	—	—	10/-	7/-	75/-	52/6
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 1/4	1/11 1/4	12/-	12/-

HOOUT.

Data	Cronstadt		Golf van Mexico	
	Holland (gezaagd)	Oostk. Engeland (mijn- stutten)	Holland (pitch- pine)	Engeland (pitch- pine)
1/7 Januari 1917 ..	—	—	—	—
25/30 December 1916 ..	—	—	—	510/- ¹⁾
3/8 Januari 1916 ..	—	—	f 225,—	340/-
4/9 Januari 1917 ..	—	—	—	130/-
Juli 1914 ..	f 12,—	24/6	75/-	77/6

ERTS.

Data	Bilbao Middles- bro'	Cartha- gena Middles- bro'	Grieken- land Middles- bro'	Poti Middles- bro'
1/7 Januari 1917 ..	—	—	—	—
25/30 December 1916 ..	20/-	—	—	—
3/8 Januari 1916 ..	21/6	20/-	—	—
4/9 Januari 1915 ..	12/3	12/-	10/-	—
Juli 1914 ..	4/3	5/4 1/2	5/9	8/6

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bor- deaux	Genoa	Port Said	La Plata Rivier	Rotter- dam	Cron- stadt
1/7 Jan. 1917	—	—	—	62/-	f 8,—	—
25/30 Dec. 1916	—	—	—	—	„ 8,—	—
3/8 Jan. 1916	fr 40,—	70/-	70/-	39/6	„ 5,50	—
4/9 Jan. 1915	„ 15,—	20/-	26/3	19/9	„ 6,—	—
Juli 1914	„ 7,—	7/-	7/3	14/6	3/2	5/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa. (d. w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivo- stock West Europa	Chili West Europa (salpeter)
1/7 Januari 1917 ..	—	—	—	—
25/30 December 1916 ..	—	—	—	—
3/8 Januari 1916 ..	117/6	132/6	—	125/-
4/9 Januari 1915 ..	22/6	35/-	43/9	60/-
Juli 1914 ..	14/6	16/3	25/-	22/3

¹⁾ Per zeilschip.

BINNENVRACHTEN.

Hoewel de vraag naar scheepsruimte niet groot was, bleven de vrachten prijshoudend. Tengevolge van de duurte der steenkolen en den hoogen waterstand worden de sleeploonen naar alle richtingen voortdurend hooger, hetgeen zijn invloed op de vrachtprijzen doet gelden.

VRACHTEN TE ROTTERDAM.

(in Gld. per 2000 K.G.)

Data	Erts nr. Ruhrhavens		Massale goed. Boven- rijn	Waterstand
	1/4 lostijd	1/2 lostijd		
1-6 Januari 1917 ..	—	—	—	zeer hoog
25-30 December 1916 ..	—	—	—	gunstig
3-8 Januari 1916 ..	0,32 1/2	0,42 1/2	—	hoog
4-9 Januari 1915 ..	0,22 1/2	0,32 1/2	—	gunstig
20-24 Juli 1914 ..	0,60	0,70	1,05	gunstig

ADVERTENTIËN

J. & J. M. VOORHOEVE
Makelaars in Assurantiën
Anno 1836

ROTTERDAM

GEBROEDERS CHABOT ROTTERDAM

KASSIERS en MAKELAARS in ASSURANTIËN

Deposito's. — Rekening-Courant. — Franco Chèque-Rekening.
Aan- en Verkoop van Wissels op het Buitenland. — Aan- en Ver-
koop van Fondsen. — Bewaarneming en Administratie van Effecten.

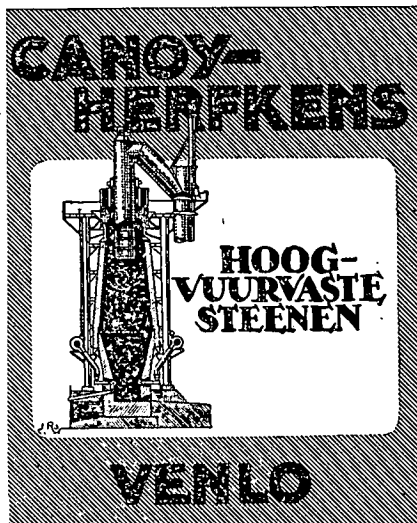
Oorlogs-, Transport-, Casco-, Brand-, Diefstal- e. a. verzekeringen
van elken aard.

NIEUWE BERGING-MAATSCHAPPIJ - MAASSLUIS

OPGERICHT 1887

Contracteeren voor het lichten en bergen van gezonken schepen
en ladingen, op de rivieren en buitengaats.

Belasten zich met het instellen van duikeronderzoek; het opruimen
van wrakken, enz. door middel van springstoffen; het uitvoeren
van pompwerken, waaronder het zuigen van erts en granen.

MAANDSTAAT OP 31 DECEMBER 1916
VAN
DE WISSEL- EN EFFECTENBANK
TE ROTTERDAM.

Aandeelhouders voor 90 % deelneming 2e Serie	f 1.350.000,—	Kapitaal	f 2.500.000,—
Kas, Wissels en Coupons	10.111.773,26 1/2	Vennootsch. Deposito in Effecten ..	Als waarborg f 223.675,— voor 90 % v/ Aandeelhouders 2e Serie „ 1.126.325,—
Eigen Fondsen	107.421,74	Vennootsch. Deposito in Geld	
Effecten van Aandeelhouders	223.675,—	Reserverekening	„ 378.871,55
Deelneming in Syndicaten	86.941,38	Reserve voor te verstrekken Pensioenen en Ziekengelden	„ 92.581,17
Prolongatiën en beleeningen gegeven ..	1.192.600,—	Fonds voor Pensioenen en Ziekengelden ..	„ 26.249,—
Saldo's Bankiers	1.704.029,67	Depositorekening	„ 6.750.066,32 1/2
id. voor geaccepteerd	186.847,23	Saldo's Bankiers	„ 296.541,57 1/2
Voorschotten op Onderpand of Borgtocht id. op Consignaties	3.011.072,08 1/2	Traites geaccepteerd	„ 227.525,—
Debiteuren in Rekening-Courant	38.059,89	Crediteuren in Rekening-Courant	„ 8.715.304,30
Gebouwen en Safe-Deposit	1.738.370,89		
Deelneming in het Zieken- en Pensioen-fonds Twentsche Bankvereeniging c.s.	467.517,60		
	118.830,17		
	f 20.337.138,92		f 20.337.138,92

DE TWENTSCHE BANKVEREENIGING

B. W. BLIJDENSTEIN & Co.

AMSTERDAM, LONDEN, ENSCHEDE, ALMELO.

MAANDSTAAT VAN DE KANTOREN AMSTERDAM.

DEBET.	31 December 1916		31 December 1915	
	f		f	
Kapitaal en Reserven te Londen	f 6.734.250,—		f 6.617.187,50	
Fondsen voor rekening onzer Twentsche Kantoren gedeponoord te Londen	„ 230.000,—		„ 925.000,—	
Fondsen in Commanditair en Leen-Depôt, gedeponoord te Rotterdam	—,—		„ 354.600,—	
Aandeelen de Wissel- en Effectenbank	„ 1.865.000,—	f 8.829.250,—	„ 274.200,—	f 8.170.987,50
Fondsen in Commanditair en Leen-Depôt, gedeponoord te Amsterdam ..		„ 26.730.150,—		„ 24.531.650,—
Kassa, Wissels en Coupons		„ 11.976.298,48 1/2		„ 13.422.708,20 1/2
Nederl. Staatsleeningen, Schatkistbiljetten en Schatkistpromessen		„ 32.730.304,72		„ 23.222.123,22
Saldo's bij Bankiers		„ 8.913.736,72		„ 7.224.384,77
Prolongatiën gegeven		„ 3.304.295,—		„ 5.686.035,—
Syndicaten en Eigen Fondsen		„ 2.668.522,85 1/2		„ 1.789.450,05 1/2
Credietvereeniging	f 19.581.544,81		f 19.950.389,67 1/2	
af: loopende promessen	„ 2.910.000,—		„ 2.160.000,—	
Voorschotten tegen Onderpand of Borgtocht en Saldo's Rekeningen-Courant		„ 16.671.544,81		„ 17.790.389,67 1/2
Voorschotten op Consignatiën		„ 12.057.726,91		„ 12.752.297,08 1/2
Gebouwen en Safe Deposit		„ 2.050.142,—		„ 1.740.206,02
		„ 950.446,19		„ 986.103,09
Totaal		f 126.882.417,69		f 117.316.334,62
CREDIT.				
Kapitaal	f 11.901.500,—		f 12.033.500,—	
„ Credietvereeniging	„ 2.355.367,50		„ 2.175.602,50	
Reserven	„ 4.686.083,44		„ 4.547.273,64	
„ Credietvereeniging	„ 2.400.826,98	f 21.343.777,92	„ 2.218.576,01	f 20.974.952,15
Zieken- en Pensioenfondsen		„ 171.974,63		„ 149.793,73
Fondsen in Leen-Depôt		„ 25.390.950,—		„ 23.547.050,—
Deposito's		„ 15.371.558,42		„ 13.858.947,89 1/2
„ op prolongatie		„ 1.415.200,—		„ 2.989.300,—
Saldo te ontvangen en te leveren Fondsen		„ 238.366,97		„ 283.577,16
Saldo's Rekeningen-Courant		„ 40.869.208,77 1/2		„ 30.189.336,14
„ „ „ Credietverg		„ 6.349.756,70		„ 4.336.600,38
Saldo Rekeningen met de Bijkantoren		„ 1.681.197,45		„ 5.053.140,38 1/2
Kassiers Rekeningen		„ —,—		„ 2.865.255,61
Te betalen Wissels		„ 11.802.861,54		„ 11.421.748,35
Diverse Rekeningen		„ 2.247.565,28 1/2		„ 1.646.632,82
Totaal		f 126.882.417,69		f 117.316.334,62

Eerste Nederlandsche Hypotheekbriefbank

's-GRAVENHAGE — LANGE VIJVERBERG 9

Geeft af 4 $\frac{1}{2}$ % en 4% Algemeene Hypotheekbrieven
tegen beurskoers.

Holland-Canada Hypotheekbank — 's-Gravenhage

Uitstaand bedrag Pandbrieven ruim f 12.000.000,—

5 pCt. Pandbrieven tegen den koers van 100 pCt.

Scheepvaart- en Steenkolen-Maatschappij --- Rotterdam

Filialen: AMSTERDAM — IJMUIDEN — LEEUWARDEN — HARLINGEN

ENGELSCH STEENKOLEN

GEREGELDE LIJNEN:

ROTTERDAM—LEITH

AMSTERDAM—NEWCASTLE o/T.

HARLINGEN—GOOLE

Boll & Dunlop's Distilleerderij, Rotterdam

OPGERICHT ANNO 1821

Agenten, de Heeren: JACOBSON, VAN DEN BERG & Co., Semarang,
Soerabaya, Batavia, Cheribon
VAN NIE & Co., Medan, Deli
HESTERMAN & Co., Menado
NICHOLAS RATH & Co., New York

Nijgh & Van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij

Wijnhaven 111-113 — Rotterdam
Telefoon 7841-7842-7843

Belast zich met 't verzorgen van uitgaven en tijdschriften op elk gebied

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP

„VRIESSEVEEM”

GEVESTIGD TE AMSTERDAM

Geplaatst Maatschappelijk Kapitaal f 1.500.000,—

UITGIFTE VAN

f 1.000.000,— 6 pCt. Cumulatief Preferente Aandeelen

met recht van voorkeur voor Aandeelhouders

De INSCHRIJVING op deze uitgifte wordt, onder voorbehoud van de Koninklijke goedkeuring op de wijziging in de Statuten, opengesteld op

MAANDAG 15 JANUARI 1917,

tot den koers van 100 pCt. ten kantoren van ondergeteekenden, waar Prospectussen en Inschrijvingsbiljetten verkrijgbaar zijn.

AMSTERDAM,
ROTTERDAM, 9 Januari 1917.

PATIJN, VAN NOTTEN & Co.
BOELE VAN HENS BROEK & GERDES
R. MEES & ZONEN.

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP
**INDUSTRIE- EN HANDELMAATSCHAPPIJ
 VAN P. DE GRUYTER & ZOON**

GEVESTIGD TE 's-HERTOGENBOSCH

Oppericht bij acte, den 28en December 1916 voor den Notaris Mr. H. C. F. RITS te 's-Hertogenbosch verleden, waarop de Koninklijke bewilliging is aangevraagd

Maatschappelijk Kapitaal f 6.000.000,—

verdeeld in:

f 2.000.000,— gewone Aandeelen,
 „ 2.000.000,— 6 pCt. cumulatief-preferente Aandeelen en
 „ 2.000.000,— 6 pCt. cumulatief-preferente winstdeelende Aandeelen,

waarvan geplaatst en volgestort:

f 2.000.000,— gewone Aandeelen,
 „ 1.250.000,— 6 pCt. cumulatief-preferente Aandeelen en
 „ 1.250.000,— 6 pCt. cumulatief-preferente winstdeelende Aandeelen

De ROTTERDAMSCHEN BANKVEREENIGING bericht, dat de INSCHRIJVING op
 f 1.000.000,— 6 pCt. cumulatief-preferente Aandeelen en
 f 1.000.000,— 6 pCt. cumulatief-preferente winstdeelende Aandeelen
 deel uitmakende van het geplaatst en volgestort maatschappelijk kapitaal, op

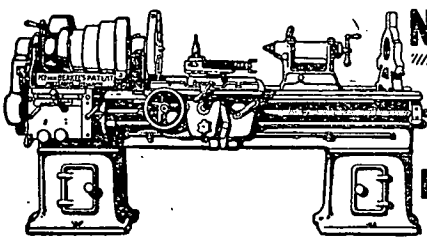
VRIJDAG 12 JANUARI 1917

van des voormiddags 9 tot des namiddags 4 uur

is opengesteld bij hare kantoren te Rotterdam, Amsterdam en 's-Gravenhage en bij de ZUID-NEDERLANDSCHE HANDELSBANK te 's-Hertogenbosch, tot den koers van 100 pCt.

Prospectussen en inschrijvingsbiljetten, alsmede exemplaren der statuten, zijn bij de inschrijvingskantoren verkrijgbaar.

ROTTERDAM, 8 Januari 1917.

NATIONALE INDUSTRIE
 MODERNE
DRAAIBANKEN
 MAAT „VAN BERKEL'S PATENT”
 ROTTERDAM

UNIE BANK

voor

Nederland en Koloniën

AMSTERDAM

BATAVIA - SOERABAYA

De Erven de Wed. J. van Nelle
 ROTTERDAM

Tabaks- en Sigarenfabrieken
 Koffiebranderij - Theehandel

VAN RIJN & CO
 UTRECHT — POSTBUS 40

EENIGE FABRIKANTEN
 VAN DE UTRECHTSCHEN

FIJNE TAFELMOSTERD

GEBR. VAN UDEN

ROTTERDAM - AMSTERDAM - ZAANDAM

Reeders en Cargadoors
 Bevrachtingsagenten - Expeditieus
 KOOP en VERKOOP VAN SCHEPEN.

Telegram-Adres: „VANUDEN”